

Hallituksen esitys eduskunnalle kuudennenkymmenennenseitsemännän ja kuudennenkymmenennenyhdeksännän Kansainvälisen työkonferenssin eräiden päätösten johdosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Kansainvälisen työjärjestön yleiskokouksessa, 67. Kansainvälisessä työkonferenssissa, joka pidettiin kesäkuussa 1981 hyväksyttiin sopimus, joka koskee työturvallisuutta, terveyttä sekä työympäristöä. Eduskunta päätti vuonna 1982 annetun hallituksen esityksen johdosta jättää sopimuksen hyväksymättä, koska Suomen lainsäädännön ja kansallisen käytännön ei katsottu tuolin vastaavan sopimusta siinä määrin, että sopimus olisi ollut ratifioitavissa.

Valtioneuvosto on 12.4.1984 tehnyt periaatepäätöksen valtakunnallisesta työympäristöohjelmasta. Valtioneuvoston periaatepäätöksen jälkeen Kansainvälisen työjärjestön sopimuksen hyväksymiselle ja ratifioimiselle ei ole estettä.

Tästä syystä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyy Kansainvälisen työjärjestön sopimuksen n:o 155 vuodelta 1981, joka koskee työturvallisuutta, -terveyttä ja työympäristöä.

Kansainvälisen työjärjestön yleiskokouksessa, 69. Kansainvälisessä työkonferenssissa, joka pidettiin vuonna 1983 hyväksyttiin sopimus, joka koskee vajaakuntoisten henkilöiden ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä ja sitä täydentävä suositus. Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa

kaikille vajaakuntoisryhmille tasavertaiset mahdollisuudet ja tasavertainen kohtelu työelämässä. Sopimuksen ratifioiva valtio sitoutuu kehittämään vajaakuntoisten henkilöiden ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä sopimuksessa tarkemmin määriteltyjen, yhtenäisten periaatteiden mukaan. Kehittämisperiaatteista tulee neuvotella vammaisjärjestöjen ja työmarkkinajärjestöjen kanssa. Sopimuksen periaatteet edellytetään toteutettavaksi kansallisiin olosuhteisiin soveltuvilla ja kansallisen käytännön mukaisilla toimenpiteillä.

Suomen sopimuksen alaa koskeva lainsäädäntö, viranomaiskäytäntö ja laaditut kehittämissuunnitelmat ovat sopimuksen periaatteiden mukaiset. Sosiaali- ja terveysministeriön alaisena toimivasta kuntoutusasiain neuvottelukunnasta annettua asetusta on tarkoitus muuttaa siten, että se takaa tämän sopimuksen soveltamisen.

Tästä syystä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyy Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen n:o 159 vuodelta 1983, joka koskee vajaakuntoisten henkilöiden ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä.

PERUSTELUT

1. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymien asiakirjojen käsittely jäsenvaltioissa

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) päättävä toi-

mielin on vuosittain pidettävä Kansainvälinen työkonferenssi.

Järjestön peruskirjan 19 artiklan mukaan työkonferenssi voi hyväksyä käsiteltävästä asiasta joko kansainvälisen sopimuksen tai suosituksen. Nämä asiakirjat allekirjoittaa työkonferenssin pu-

heenjohtaja ja järjestön pääsihteeri. Konferenssin hyväksymä yleissopimus on tarkoitettu ratifioitavaksi jäsenvaltioissa. Suositukset on tarkoitettu otettavaksi huomioon jäsenvaltioiden lainsäädäntötyössä. Niitä ei kuitenkaan ole tarkoitettu siinä määrin sitoviksi kuin yleissopimukset.

ILO:n peruskirjan 19 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion tulee yhden vuoden, tai milloin tämä ei erityisestä syystä ole mahdollista viimeistään puolentoista vuoden kuluessa konferenssin päättymisestä saattaa konferenssissa hyväksytyt yleissopimukset ja suositukset lakiasäättävän toimielimen (Suomessa eduskunta) käsiteltäväksi lainsäädäntö- tai muita toimenpiteitä varten. Kunkin jäsenvaltio on lisäksi velvollinen ilmoittamaan tämän velvoitteen täyttämisestä Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

Yleissopimuksen ratifioineen jäsenvaltion on määräajoin selvitettävä Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle lainsäädäntötoimenpiteitä ja noudatettua käytäntöä niissä asioissa, joita yleissopimus koskee.

Sopimuksista, joita ei ole ratifioitu on selvitettävä, missä laajuudessa niiden määräykset on toteutettu tai tarkoitus toteuttaa lainsäädännöllä, hallinnollisilla toimenpiteillä, työehtosopimuksilla tai muulla tavoin sekä ilmoitettava ne seikat, jotka estävät yleissopimuksen ratifioinnin tai viivyttävät sitä.

Edellä selostetut määräykset koskevat suosituksia sillä lisäyksellä, että selvitys on niin ikään annettava sellaisista tarkistuksista, jotka on havaittu välttämättömiksi ennen kuin suositusta voidaan soveltaa.

2. Vuonna 1981 pidetyn Kansainvälisen työkonferenssin päätökset

Genevessä 3—24. päivinä kesäkuuta 1981 pidetyn 67. Kansainvälisen työkonferenssin päätökset saatettiin eduskunnan käsiteltäväksi 21. toukokuuta 1982. Hallituksen esitykseen sisältyi ehdotus, ettei työturvallisuutta, -terveyttä sekä työympäristöä koskevaa yleissopimusta (n:o 155) siinä vaiheessa hyväksyttäisi. Samalla eduskunnan tietoon saatettiin yleissopimukseen liittyvä suositus (n:o 164).

2.1 Yleissopimus (n:o 155), joka koskee työturvallisuutta, -terveyttä sekä työympäristöä, sekä samaa asiaa koskeva suositus (n:o 164).

2.1.1. Yleissopimuksen ja suosituksen sisältö

Yleissopimus koskee kaikkia taloudellisen toiminnan aloja. Sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi kuitenkin tarvittaessa jättää kokonaan tai osittain sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle ne taloudellisen toiminnan alat, joihin soveltamisesta aiheutuisi huomattavia erityisongelmia. Yleissopimus koskee kaikkia sen piiriin kuuluvilla aloilla työskenteleviä työntekijöitä. Sopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi tarvittaessa jättää kokonaan tai osittain sopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle rajoitettuja työntekijäryhmiä, joiden kohdalla on erityisiä soveltamisvaikeuksia.

Yleissopimuksen edellyttämän kansallisen toimintapolitiikan keskeiset periaatteet sisältyvät sopimuksen 4 artiklaan. Sen mukaan kunkin jäsenvaltion tulee, ottaen huomioon maassa vallitsevat olosuhteet ja noudatettu käytäntö ja neuvotellen edustavimpien työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, määrittellä, panna täytäntöön ja määräajoin tarkistaa työturvallisuutta, -terveyttä ja työympäristöä koskeva yhtenäinen kansallinen toimintapolitiikka. Sillä on pyrittävä, minimoimalla työympäristön vaaratekijät, estämään työstä aiheutuvat, siihen liittyvät tai sen aikana sattuvat tapaturmat ja terveydelliset haitat. Tässä tarkoituksessa toimintapolitiikassa tulee sopimuksen 5 artiklan mukaan ottaa huomioon muun muassa työturvallisuuteen vaikuttavat tekijät kuten työpaikkojen, koneiden ja laitteiden, työvälineiden sekä käytettävien aineiden ja työmenetelmien suunnittelu, testaus, käyttö ja kunnossapito. Siinä tulee myös ottaa huomioon työympäristön ja työntekijöiden vuorovaikutussuhteeseen liittyvät tekijät kuten työmenetelmien suhteuttaminen työntekijäin edellytyksiin. Toimintapolitiikan tulee sisältää myös koulutukseen, tiedotukseen ja yhteistyöhön sekä työntekijöiden edustajien suojeluun ja oikeuksiin liittyvät työsuojelukysymykset.

Sopimuksen 6 artikla edellyttää lisäksi, että kansallisessa toimintapolitiikassa määrittellään julkisten viranomaisten ja työnantajien, työntekijöiden sekä muiden sellaisten tahojen vastuu, joilla on liittyviä työsuojeluun. Sopimuksen 7 artiklassa on määräyksiä keskeisten työsuojeluongelmien selvittämisestä ja niiden poistamiseen tähtäävien

toimenpiteiden tärkeysjärjestykseen asettamisesta.

Yleissopimuksen III osassa on määräyksiä toiminnasta kansallisella tasolla. Sopimuksen 8 artiklan mukaan kunkin jäsenvaltion tulee, lainsäädäntöteitse tai käyttäen muuta maan olosuhteiden ja käytännön mukaista menettelyä ja neuvotellen edustavimpien työnantajia- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, ryhtyä toimenpiteisiin sopimuksen 4 artiklan täytäntöön panemiseksi. Asianomaisen viranomaisten tehtävänä on valvoa, että kansallisten toimintaperiaatteiden edellyttämät 11 artiklassa luetellut toiminnot asteittain toteutetaan. Nämä koskevat muun muassa yritysten suunnittelua, työmenetelmiä, tapaturmien ja ammattitautien ilmoittamismenettelyä ja niitä koskevia tutkimuksia. Sopimuksen 9 artikla edellyttää lisäksi, että työsuojelua koskevien lakien ja määräysten noudattaminen tulee varmistaa asianmukaisella ja riittävällä tarkastus- ja sanktiojärjestelmällä. Tämä koskee sopimuksen 12 artiklan mukaan muun muassa suunnittelijoiden pätevyyttä, suunnittelutyön asianmukaista suorittamista sekä koneiden, laitteiden ja työssä käytettävien aineiden käyttöohjeiden antamista koskevia vaatimuksia. Sopimuksen 13 artikla sisältää määräyksen työntekijöille kuuluvasta oikeudesta keskeyttää työntekonsa tilanteessa, jossa hänellä on kohtuullista aihetta uskoa työn vakavasti vaarantavan henkeään ja terveyttään. Sopimuksen 14 artiklan mukaan työsuojeluopetusta on pyrittävä sisällyttämään kaikkien tasojen koulutusohjelmiin.

Yleissopimuksen IV osassa on määräyksiä toiminnasta yritystasolla. Niissä asetetaan työnantajalle muun muassa koneiden, laitteiden, työssä käytettävien aineiden sekä työmenetelmien turvallisuutta ja suojavaatteiden ja -varusteiden hankkimista koskevia velvollisuuksia. Tähän osaan sisältyy myös määräyksiä työnantajien välisestä yhteistyöstä, tarpeellisen ensiavun järjestämisestä ja työntekijöiden osallistumis- sekä tiedonsaantioikeuksista työsuojelua koskevissa asioissa.

Yleissopimus hyväksyttiin konferenssissa äänin 408 puolesta, 1 vastaan, 8 pidättyessä.

2.1.2. Yleissopimuksen ja suosituksen subde Suomen lainsäädäntöön ja kansalliseen käytäntöön

Yleissopimuksen mukaisesti sopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee, maassa vallitsevat olosuhteet ja noudatettu käytäntö huomioon ottaen

sekä neuvotellen edustavimpien työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, määritellä, panna täytäntöön ja määräajoin tarkistaa työturvallisuutta, -terveyttä ja työympäristöä koskeva yhtenäinen kansallinen toimintapolitiikka.

Yleissopimuksen edellyttämässä toimintapolitiikassa huomioon otettavat 5 artiklassa mainitut vaatimukset sisältyvät pääosin työturvallisuuslakiin (299/58), työterveyshuoltolakiin (473/78), työsuojeluvalvonnasta ja työsuojeluhallinnosta annettuihin lakeihin (131/73, 574/72), nuorten työntekijäin suojelusta annettuun lakiin (669/67), yhteistoiminnasta yrityksissä annettuun lakiin (725/78), työpaikan turvallisuutta koskeviin säännöksiin, työsuojelua ja työsuojelukoulutusta koskeviin työehtosopimuksiin, vaarallisten aineiden ennakkovalvontaa sekä ammattitautien ja tapaturmien rekisteröintiä koskeviin määräyksiin.

Valtioneuvosto on 12.4.1984 tehnyt periaatepäätöksen valtakunnallisesta työympäristöohjelmasta. Ohjelmassa käsitellään työsuojelun päämääriä, työympäristöpolitiikan keinoja ja työympäristön kehittämistavoitteita. Hyväksyessään periaatepäätöksen valtioneuvosto totesi, että valtakunnallisen työympäristöohjelman tavoitteena on luoda puitteet työympäristön kehittämiseksi. Kehittämistavoite koskee sekä palkansaajien että omaa työtään tekevien työoloja. Kehittämistavoitteeseen pyritään ohjaamalla ja tehostamalla työsuojelutoimintoja sekä selkiyttämällä ja lisäämällä työsuojelutehtävissä toimivien viranomaisten, laitosten, työmarkkina- ja elinkeinoelämän järjestöjen sekä muiden tahojen suunnitelmallista yhteistyötä lainsäädännön ja muun toiminnan kehittämisessä.

Työympäristöohjelman seuranta on sosiaali- ja terveysministeriön ja sen yhteydessä toimivan työsuojeluneuvottelukunnan tehtävänä. Neuvottelukunta antaa sosiaali- ja terveysministeriölle määräaikana raportin työympäristöohjelman toteutumisesta ja arvion ohjelman uudistamistarpeesta. Sosiaali- ja terveysministeriön tehtävänä puolestaan on ryhtyä raportin johdosta tarvittaviin toimenpiteisiin työympäristöohjelman uudistamiseksi.

Työympäristöohjelman laatimiseen ovat osallistuneet kaikki keskeisimmät työmarkkinajärjestöt, julkishallinnon työnantajatahot mukaan lukien, sekä muut työsuojelualalla toimivat tahot. Ohjelman laatinut työsuojeluneuvottelukunta hyväksyi ehdotuksen sisällön yksimielisesti, mutta työnantajaryhmä katsoi, ettei asia edellyttänyt nimenomaan valtioneuvoston periaatepäätöstä. Neuvottelukunta totesi, että ohjelman valmistumisen

jälkeen Suomella on mahdollisuus ratifioida ILO:n työympäristöä koskeva sopimus. Asia on käsitelty Suomen ILO-neuvottelukunnassa, joka niin ikään on asettanut sopimuksen ratifioinnin kannalle.

3. Vuonna 1983 pidetyn 69. Kansainvälisen työkonferenssin päätökset

Genevessä 1—22. päivinä kesäkuuta 1983 pidetyssä 69. Kansainvälisessä työkonferenssissa Suomea edusti järjestön perussäännössä edellytetty hallituksen, työnantajien ja työntekijöiden edustajien muodostama valtuuskunta.

69. työkonferenssi hyväksyi yhden yleissopimuksen ja kaksi suositusta. Sopimus (n:o 159) koskee vajaakuntoisten henkilöiden kuntoutusta ja työllistämistä. Suosituksesta toinen (n:o 168) täydentää tätä sopimusta. Toinen suositus (n:o 167) liittyy vuonna 1982 hyväksytyyn sopimukseen (n:o 157), joka koskee sosiaaliturvaoikeuksien säilyttämistä koskevan kansainvälisen järjestelmän luomista. Tämä suositus on saatettu eduskunnan tietoon 16. joulukuuta 1983 annetulla hallituksen esityksellä (HE 218/1968 vp.).

Käsiteltävien yleissopimusten ja suositusten englanninkieliset alkuperäistekstit sekä suomenkieliset käännökset ovat tämän esityksen liitteinä. Asiakirjojen ranskankieliset alkuperäistekstit samoin kuin niiden ruotsinkieliset käännökset ovat ruotsinkielisen esityksen vastaavina liitteinä.

3.1. Yleissopimus (n:o 159), joka koskee ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä (vajaakuntoiset henkilöt) sekä samaa asiaa koskeva suositus (n:o 168)

3.1.1. Yleissopimuksen ja suosituksen sisältö

Sopimuksen I osassa määritellään sopimuksessa tarkoitettu vajaakuntoisen henkilön käsite ja sopimuksen soveltamisala. Sopimus koskee kaikkia vajaakuntoisten henkilöiden ryhmiä. Vajaakuntoisella henkilöllä sopimuksessa tarkoitetaan henkilöä, jonka mahdollisuudet työelämässä ovat huomattavasti vähentyneet fyysisen tai psyykkisen vamman tai vajavuuden vuoksi.

Yleissopimuksen määräyksiä tulee soveltaa jäsenvaltioissa kansallisiin olosuhteisiin soveltuvin, kansallisen käytännön mukaisin toimenpitein.

Sopimusta sovellettaessa ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksena tulee pitää sitä, että vajaakuntoiselle henkilölle tehdään mahdolliseksi työelämään osallistumisen kautta integroitua yhteiskuntaan.

Sopimuksen II osassa määritellään ne periaatteet, joita tulee noudattaa järjestettäessä vajaakuntoisten henkilöiden ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä. Jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että kaikilla vajaakuntoisten ryhmillä on saatavissa asianmukaista ammatillista kuntoutusta ja edistää vajaakuntoisten henkilöiden työllistämismahdollisuuksia avoimilla työmarkkinoilla. Sopimus edellyttää, että tämän päämäärän toteuttamisen takaamiseksi kukin jäsenvaltio, kansalliset olosuhteet, käytäntö ja mahdollisuudet huomioon ottaen määrittelee, toimeenpanee ja tarkistaa määrääjain kansallisen toimintapolitiikan, joka koskee vajaakuntoisten henkilöiden ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä.

Toimintapolitiikan tulee perustua vajaakuntoisten ja muiden työntekijöiden keskinäiseen tasa-arvoon ja samankaltaisiin mahdollisuuksiin sekä naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon. Muita työntekijöitä syrjivinä ei tule pitää sellaisia erityisiä käytännön toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on taata vajaakuntoisten työntekijöiden tasavertaiset mahdollisuudet muihin työntekijöihin verrattuna. Toimintapolitiikan täytäntöönpanosta tulee neuvotella työnantajia ja työntekijöitä edustavien järjestöjen kanssa. Lisäksi tulee neuvotella toimenpiteistä, joilla edistetään ammatillista kuntoutustoimintaa harjoittavien julkisten ja yksityisten elinten välistä yhteistyötä ja yhteensovittamista. Mainituista kysymyksistä tulee niin ikään neuvotella vajaakuntoisten henkilöiden omien ja heidän asioitaan ajamaan perustettujen järjestöjen kanssa.

Sopimuksen III osassa on tarkempia määräyksiä siitä mihin toimenpiteisiin tulee ryhtyä kansallisella tasolla vajaakuntoisten henkilöiden ammatillisen kuntoutuksen ja työllistämisen kehittämiseksi. Jäsenvaltioiden tulee ensinnäkin kansallista lainsäädäntöä tai määräyksiä tai muuta kansallisten olosuhteiden ja käytännön mukaista tapaa noudattaen ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin sopimuksen II osan määräysten täytäntöönpanemiseksi. Asianomaisten viranomaisten tulee lisäksi ryhtyä toimenpiteisiin ammatinvalinnanohjauksen, ammattikoulutuksen, työhönsijoittamis- ja työllistämispalvelujen sekä muiden näihin liittyvien palvelujen järjestämiseksi sopimuksen tavoitteiden mukaisesti. Tähän tarkoitukseen tulee käyttää ensisijassa työntekijöille yleisesti tar-

koitettuja palveluja tarpeen mukaan sovellettuina.

Sopimukseen sisältyy myös määräys siitä, että syrjäseutujen ja maaseudun erityisongelmat kuntoutuspalvelujen ja työllistämispalvelujen osalta tulee ottaa huomioon.

Jäsenvaltioiden tulee lisäksi pyrkiä varmistamaan vajaakuntoisten henkilöiden ammatinvalinnanohjauksesta, ammattikoulutuksesta, työhönsijoittamisesta ja työllistamisestä vastuussa olevien kuntoutusneuvojien sekä muun sopivan pätevyyden omaavan henkilökunnan kouluttaminen ja saatavuus.

Sopimuksen IV osa sisältää loppumääräykset sopimuksen ratifioinnissa, irtisanomisessa ja tarkistamisessa noudatettavasta menettelystä.

Sopimus hyväksyttiin työkonferenssissa äänin 419 puolesta 70 pidättyessä.

Sopimukseen liittyvä suositus täsmentää sopimusta ja sisältää toimintaohjeet sopimuksessa esitettyjen periaatteiden toteuttamiseksi. Suosituksessa käsitellään ammatillisen kuntoutuksen ja työmahdollisuuksien luomisessa noudatettavia periaatteita, vapaaehtoista osallistumista kuntoutuspalvelujen järjestämiseen, henkilökunnan kouluttamisessa noudatettavia periaatteita sekä työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen panosta ammatillisen koulutuksen palvelujen kehittämisessä. Suositus sisältää lisäksi määräyksiä sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvasta ammatillisesta kuntoutuksesta sekä ammatillisen kuntoutuksen ja työllistämisen suunnittelun ja toteuttamisen koordinoinnista. Suositus hyväksyttiin työkonferenssissa yksimielisesti.

3.1.2. Yleissopimuksen ja suosituksen suhde Suomen lainsäädäntöön ja kansalliseen käytäntöön

Sopimuksen keskeisenä periaatteena on taata vajaakuntoisille henkilöille, joilla sopimuksessa tarkoitetaan fyysisiin tai psyykkisiin syihin perustuvaa vajaakuntoisuutta, mahdollisuus työelämään osallistumisen kautta integroitua yhteiskuntaan. Sopimuksen ratifioivan valtion tulee kehittää ammatillisen kuntoutuksen palveluita siten, että niitä on tarjolla kaikille vajaakuntoisryhmille ja edistää vajaakuntoisten työllistämismahdollisuuksia avoimilla työmarkkinoilla. Näiden tavoitteiden toteutuminen tulee taata määräjoihin tarkistettavalla kansallisella toimintapolitiikalla. (Sopimuksen I ja II osat).

Suomessa sopimuksen alaan kuuluvien asioiden suunnittelu ja kehittämistyö kuuluu pääasiassa työvoimaministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alaan. Työvoimaministeriössä toimii työnvälitysasiain neuvottelukunta ja sen yhteydessä vajaakuntoisten työllistämisasiain jaosto, jossa ovat edustettuina asianomaisten viranomaisten lisäksi keskeiset vammaisjärjestöt, työmarkkinajärjestöt ja Kansaneläkelaitos. Kansaneläkelaitoksen yhteydessä toimii kuntoutusasiain neuvottelukunta, jossa viranomaistahojen lisäksi ovat edustettuina työmarkkinajärjestöt ja eräät kuntoutuspalveluja tuottavat säätiöt. Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii kuntoutusasiain neuvottelukunta, jonka tehtävänä on neuvottelukunnasta annetun asetuksen (354/82) mukaan edistää ja seurata kuntoutusta ja vammaishuoltoa koskevien kehittämissuunnitelmien toteutumista ja edistää kuntoutustavoitteiden ja kehittämissaakataulujen yhteensovittamista. Neuvottelukunnassa ovat edustettuina asianomaisten hallinnon alojen virastot ja laitokset, vammaisjärjestöt, Kansaneläkelaitos ja muut sosiaalivakuutuksen alalla toimivat virastot ja yhteisöt sekä kuntien keskusjärjestöt.

Sopimuksen alaa koskevia asioita on käsitelty mm. seuraavissa kuntoutusta koskevissa komiteamietinnöissä no:t 1979: 7, 1979: 8, 1979: 9 sekä 1982: 35. Näissä mietinnöissä esitetyt toimenpide-ehdotukset ovat yhdensuuntaisia niiden kehittämisperiaatteiden kanssa, joita kansainvälisen työjärjestön sopimuksessa on esitetty. Vammaisten kuntoutusta ja työllistämistä koskevan politiikan suunnittelu ja toteuttaminen ei Suomessa kuitenkaan tapahdu siinä määrin ohjelmallisesti kuin sopimuksessa on edellytetty. Yhdenäisen kehittämiss politiikan toteuttamiseksi sopimuksessa tarkoitettulla tavalla kuntoutusasiain neuvottelukunnasta annettua asetusta on tarkoitus muuttaa siten, että neuvottelukunnan tehtäväksi tulee edistää, yhteensovittaa ja seurata kuntoutusta koskevien suunnitelmien laatimista ja toteutumista. Kuntoutusasiain neuvottelukunnasta annettua asetusta on lisäksi tarkoitus muuttaa siten, että edustavimpien työmarkkinajärjestöjen edustus neuvottelukunnassa sopimuksessa tarkoitettuja asioita käsiteltäessä otetaan huomioon. Neuvottelukunnalle on myös tarkoitus antaa tehtäväksi ryhtyä sopimuksen 2—5 artikloissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Sopimuksen III osassa, 7—9 artikloissa edellytetään jäsenvaltion ryhtyvän toimenpiteisiin ammatinvalinnanohjauksen, ammattikoulutuksen, työhönsijoittumis- ja työllistämispalvelujen sekä

niihin liittyvien palvelujen järjestämiseksi. Sopimuksen tässä osassa on määräyksiä myös henkilökunnan koulutuksesta ja saatavuudesta. Sopimuksen kannalta keskeiset säännökset sisältyvät lakeihin työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinnosta (77/73), työllisyyslakiin (946/71) ja työllisyysasetukseen (948/71), lakiin työllisyyskoulutuksesta (31/76) sekä asetukseen työrajoitteisten henkilöiden työhönsijoituksen tukemisesta (832/82), lakiin ammatinvalinnan ohjauksesta (43/60) sekä ammatillista peruskoulutusta koskevaan lakiin keskiasteen kehittämisestä (474/78). Sosiaalihuollon valtakunnallisissa suunnitelmissa on erikseen otettu huomioon suojatyön ja työhön kuntoutuksen osalta vammaisten henkilöiden työllistämiseen liittyvät sopimuksessa tarkoitetut kysymykset.

Suomen lainsäädännössä vajaakuntoisen käsite sopimuksen soveltamisalalla on sopimuksessa esitettyä laajempi siten, että se kattaa myös sosiaalisista syistä työrajoitteiset. Työhönsijoittamista ja työllistämistä koskevan lainsäädännön lähtökohdaksi on, että vajaakuntoiset käyttävät ensisijaisesti työntekijöille yleisesti suunnattuja palveluja. Työrajoitteisten henkilöiden työhönsijoittumis- ja työhönkuntoutumismahdollisuuksien arvioimista voidaan tukea valtion tulo- ja menoarviossa olevien määrärahojen puitteissa. Työhönsijoittamisesta vastuussa olevia työrajoitteisten erikoistyövoimaneuvojia on 39:ssä 155 työvoimatoimistosta. Työvoimahallinnon yleiset ja erityispalvelut kattavat periaatteessa koko maan. Suomen olosuhteissa ei näin ollen sopimuksen 8 artiklassa tarkoitettuja palveluja ole katsottu tarkoituksenmukaiseksi kehittää erikseen.

Ammatillista peruskoulutusta annetaan koko ikäluokalle kaikki peruskoulun erityisopetusryhmät mukaan lukien. Valtioneuvoston vuosina 1981 ja 1983 hyväksymissä keskiasteen koulutuksen ensimmäisessä ja toisessa kehittämissuunnitelmassa edellytetään, että kaikille vammaisryhmille turvataan ammatillisen koulutuksen saaminen. Erityisopetusta kehitettäessä pyritään ensi sijassa siihen, että erityisopetusta tarvitsevat oppilaat voidaan kouluttaa muiden oppilaiden kanssa samoissa opetusryhmissä. Valmistella olevan kolmannen kehittämissuunnitelman lähtökohdaksi on selvittää vammaisten ja vajaakuntoisten ammatillisen koulutuksen hoito lääni- ja kuntatasolla. Ammatikasvatustilanteissa on lisäksi valmistella ohjeet opetussuunnitelmien, oppimateriaalin ja oppilasarvostelun sovellutusohjeiksi vammaisten koulutusta varten. Erityisopetuksen kokeiluilla selvitetään parhaillaan vajaakuntoisten oppilai-

den tukiopetuksen, oppilaan ohjauksen, oppilas- huollon ja muun kuntoutuksen sekä työelämään sijoittumisen edistämiseen tähtäävien säännösten valmistelua.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa vammaishuoltolakitöimikunnassa on valmisteilla ehdotus laiksi sosiaalihuollon työllistävästä toimenpiteistä. Tämä lakiehdotus tulee koskemaan suojatyötä, työhön kuntoutusta ja elinkeinoneuvontaa. Ehdotusta laadittaessa voidaan ottaa soveltuvin osin huomioon ILO:n sopimuksen periaatteet.

Suomen sopimuksen alaa koskeva lainsäädäntö on edellä esitetyin tavoin keskeisiltä periaatteiltaan yhdenmukainen sopimuksen kanssa.

3.1.3. Lausunnot

Yleissopimuksesta ja suosituksesta on pyydetty lausunnot seuraavilta viranomaisilta, vammaisjärjestöiltä ja työmarkkinajärjestöiltä: sosiaali- ja terveysministeriö: työosasto, sosiaalihuolto-osasto, terveydenhuolto-osasto ja vakuutusosasto, työvoimaministeriö, opetusministeriö, Kansaneläkelaitos, Vakuutusalan kuntoutuskeskus, Invalidiliitto, Invalidisäätiö, Keuhkovammaliitto, Näkövammaisten Keskusliitto, Kuulonhuoltoliitto, Kehitysvammaliitto, Suomen Lääkäriliitto, Kuntoutussäätiö, Kuurojen Liitto, Valtion työmarkkinalaitos, Kunnallinen sopimusvaltuuskunta, Suomen Työnantajain Keskusliitto, Liiketyönantajain Keskusliitto, Suomen Ammatiliiitojen Keskusjärjestöt, Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto, Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto ja Akava. Kaikki lausunnonantajat pitävät sopimuksen ratifiointia tärkeänä. Työmarkkinajärjestöistä Suomen Työnantajain Keskusliitto ja Liiketyönantajain Keskusliitto ovat antamissaan lausunnoissa todenneet, että sopimus on ratifioitavissa vajaakuntoisten henkilöiden kuntoutusta ja työllistämistä koskevien säännösten ja noudatettujen periaatteiden nojalla. Suomen Ammattijärjestöjen Keskusliitto, Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto ja Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitto ovat lausunnoissaan todenneet, että sopimuksen ratifioiminen edellyttää kansallisen toimintaohjelman valmistelemista. Muista lausunnonantajista merkittävin osa katsoo, että sopimuksen kansallista toimintapolitiikkaa koskevien määräysten johdosta tulee ryhtyä toimenpiteisiin toimintaohjelman valmistelemiseksi. Lausunnonantajat katsovat sopimuksen alaa koske-

van lainsäädännön olevan sopusoinnussa sopimuksen kanssa. Lausunnonantajat katsovat lisäksi, että sopimukseen liittyvässä suosituksessa esitetyt keskeiset periaatteet, siltä osin kuin niitä ei jo ole toteutettu, soveltuvat sopimuksen alaa koskevan kehittämistyön perustaksi.

Eduskunnan sosiaalivaliokunta on käsitellessään työllisyyskertomusta vuodelta 1982 todennut mietinnössään n:o 1/1984 vp. pitävänsä ILO-sopimuksen ratifioimista hyödyllisenä ja tarpeellisenä ja edellyttänyt, että työrajoitteisia henkilöitä silmällä pitäen laaditaan ja myös toimeenpannaan sopimuksen edellyttämä vajaakuntois-

ten henkilöiden ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä koskeva kansallinen toimintaohjelma.

Asia on käsitelty Suomen ILO-neuvottelukunnassa. Neuvottelukunta puoltaa yksimielisesti sopimuksen ratifioimista. Neuvottelukunta on katsonut, että sopimus on ratifioitavissa mikäli kuntoutusasiain neuvottelukunnasta annettua asetusta muutetaan edellä esitetyin tavoin ja että neuvottelukunnalle samalla annetaan tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin sopimuksen 2—5 artiklojen toimeenpanemiseksi. ILO-neuvottelukunta katsoo lisäksi, että suosituksessa esitetyt periaatteet voidaan ottaa huomioon kuntoutusta koskevia asioita valmisteltaessa.

Ehdotukset

Edellä esitetyn perusteella hallitus:

1. esittää HM 33 §:n nojalla, että eduskunta hyväksyisi Kansainvälisessä työkonferenssissa vuonna 1981 hyväksytyin yleissopimuksen (n:o 155), jonka nimenä on työturvallisuutta, työterveyttä sekä työympäristöä koskeva sopimus, 1981 sekä esittää, että yleissopimukseen liittyvässä suosituksessa (n:o 164) olevat periaatteet otetaan huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista; sekä

2. esittää HM 33 §:n nojalla, että eduskunta hyväksyisi Kansainvälisessä työkonferenssissa vuonna 1983 hyväksytyin yleissopimuksen (n:o 159), jonka nimenä on ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä koskeva yleissopimus (vajaakuntoiset henkilöt), 1983, sekä saattaa eduskunnan tietoon yleissopimukseen liittyvän suosituksen (n:o 168) ja esittää, että siinä olevat periaatteet otetaan huomioon tulevassa lainsäädäntötyössä sikäli kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

Helsingissä 15 päivänä kesäkuuta 1984

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Eeva Kuuskoski-Vikatmaa*

(Suomennos)

Yleissopimus (n:o 159), joka koskee ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä (vajaakuntoiset henkilöt), 1983

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsumana Genevessä 1 päivänä kesäkuuta 1983 69. istuntokautensa,

pannen merkille invalidien työhuolto-suosituksen, 1955, sekä inhimillisten voimavarojen kehittämisuosituksen, 1975, sisältämät kansainväliset normit,

kiinnittäen huomiota siihen, että invalidien työhuoltosuosituksen, 1955, hyväksymisen jälkeen on kuntoutustarpeiden ymmärtämisessä ja kuntoutuspalvelujen laajuudessa ja niiden järjestämisessä sekä monien jäsenvaltioiden lainsäädännössä ja käytännössä mainitussa suosituksessa käsiteltyjen kysymysten suhteen tapahtunut huomattavaa kehitystä,

todeten, että Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous julisti vuoden 1981 Kansainväliseksi Vammaisten Vuodeksi teemalla "täysi osallistuminen ja tasa-arvo" ja että maailmanlaajuisella vajaakuntoisia henkilöitä koskevalla toimintaohjelmalla on tarkoitus aikaansaada kansainvälisellä ja kansallisella tasolla tehokkaita toimenpiteitä, joiden avulla voidaan toteuttaa tavoitteet vajaakuntoisten henkilöiden "täydestä osallistumisesta" yhteiskuntaelämään ja yhteiskunnan kehittämiseen sekä "tasa-arvosta",

todeten, että tämän kehityksen vuoksi on perusteltua hyväksyä asiaa koskevia uusia kansainvälisiä normeja, joissa otetaan erityisesti huomioon tarve varmistaa tasavertaiset mahdollisuudet ja kohtelu kaikille vajaakuntoisten henkilöiden ryhmille työssä ja integroitumisessa yhteiskuntaan niin maaseudulla kuin kaupungeissakin,

päätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka koskevat ammatillista kuntoutusta, mikä kysymys on neljäntenä kohtana istuntokauden työjärjestyksessä, sekä

Convention (No 159) concerning Vocational Rehabilitation and Employment (Disabled Persons), 1983

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office and having met in its Sixty-ninth Session on 1 June 1983, and

Noting the existing international standards contained in the Vocational Rehabilitation (Disabled) Recommendation, 1955, and the Human Resources Development Recommendation, 1975, and

Noting that since the adoption of the Vocational Rehabilitation (Disabled) Recommendation, 1955, significant developments have occurred in the understanding of rehabilitation needs, the scope and organisation of rehabilitation services, and the law and practice of many Members on the questions covered by that Recommendation, and

Considering that the year 1981 was declared by the United Nations General Assembly the International Year of Disabled Persons, with the theme "full participation and equality" and that a comprehensive World Programme of Action concerning Disabled Persons is to provide effective measures at the international and national levels for the realisation of the goals of "full participation" of disabled persons in social life and development, and of "equality", and

Considering that these developments have made it appropriate to adopt new international standards on the subject which take account, in particular, of the need to ensure equality of opportunity and treatment to all categories of disabled persons, in both rural and urban areas, for employment and integration into the community, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to vocational rehabilitation which is the fourth item on the agenda of the session, and

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan kansainvälisen yleissopimuksen muotoon,

hyväksyy tänä 20 päivänä kesäkuuta 1983 seuraavan yleissopimuksen, jonka nimenä on ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä (vajaakuntoiset henkilöt) koskeva yleissopimus, 1983:

I osa

Määritelmät ja soveltamisala

1 artikla

1. Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan käsitteellä "vajaakuntoinen henkilö" henkilöä, jonka mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ja säilyttämiseen sekä työssä etenemiseen ovat huomattavasti vähentyneet asianmukaisesti todetun fyysisen tai psyykkisen vamman tai vajavuuden vuoksi.

2. Tätä yleissopimusta sovellettaessa tulee kunkin jäsenvaltion pitää ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksena sitä, että vajaakuntoiselle henkilölle tehdään mahdolliseksi sopivan työn saaminen ja säilyttäminen sekä työssä eteneminen ja näin edistetään vajaakuntoisen henkilön integroitumista tai uudelleenintegroitumista yhteiskuntaan.

3. Kunkin jäsenvaltion tulee soveltaa tämän yleissopimuksen määräyksiä kansallisiin olosuhteisiin soveltuvin ja kansallisen käytännön mukaisin toimenpitein.

4. Tämän yleissopimuksen määräykset koskevat kaikkia vajaakuntoisten henkilöiden ryhmiä.

II osa

Vajaakuntoisia henkilöitä koskevan ammatillisen kuntoutuksen ja työllistämisen periaatteet

2 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee kansalliset olosuhteet, käytäntö ja mahdollisuudet huomioon ottaen laatia, toimeenpanna sekä määräjoi tarkistaa vajaakuntoisten henkilöiden ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä koskeva kansallinen toimintapolitiikka.

3 artikla

Tämän toimintapolitiikan tarkoituksena on varmistaa, että kaikille vajaakuntoisten ryhmille on saatavilla asianmukaista ammatillista kuntoutusta, sekä edistää vajaakuntoisten henkilöiden työllistämismahdollisuuksia avoimilla työmarkkinoilla.

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention, adopts this twentieth day of June of the year one thousand nine hundred and eighty-three the following Convention, which may be cited as the Vocational Rehabilitation and Employment (Disabled Persons) Convention, 1983:

Part I

Definition and Scope

Article 1

1. For the purposes of this Convention, the term "disabled person" means an individual whose prospects of securing, retaining and advancing in suitable employment are substantially reduced as a result of a duly recognised physical or mental impairment.

2. For the purposes of this Convention, each Member shall consider the purpose of vocational rehabilitation as being to enable a disabled person to secure, retain and advance in suitable employment and thereby to further such person's integration or reintegration into society.

3. The provisions of this Convention shall be applied by each Member through measures which are appropriate to national conditions and consistent with national practice.

4. The provisions of this Convention shall apply to all categories of disabled persons.

Part II

Principles of Vocational Rehabilitation and Employment Policies for Disabled Persons

Article 2

Each Member shall, in accordance with national conditions, practice and possibilities, formulate, implement and periodically review a national policy on vocational rehabilitation and employment of disabled persons.

Article 3

The said policy shall aim at ensuring that appropriate vocational rehabilitation measures are made available to all categories of disabled persons, and at promoting employment opportunities for disabled persons in the open labour market.

4 Artikla

Tämän toimintapolitiikan tulee perustua sille periaatteelle, että vajaakuntoisilla työntekijöillä on samanlaiset mahdollisuudet kuin työntekijöillä muutoin. Vajaakuntoisten mies- ja naistyöntekijöiden tasavertaisten mahdollisuuksien ja kohtelun periaatetta on kunnioitettava. Erityisiä käytännön toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on taata todelliset tasavertaiset mahdollisuudet ja kohtelu vajaakuntoisille verrattuna muihin työntekijöihin, ei tule pitää muita työntekijöitä syrjivinä.

5 artikla

Työnantajia ja työntekijöitä edustavien järjestöjen kanssa on neuvoteltava tämän toimintapolitiikan täytäntöönpanosta sekä niistä toimenpiteistä, joihin tulee ryhtyä, jotta voitaisiin edistää ammatillista kuntoutustoimintaa harjoittavien julkisten ja yksityisten elinten välistä yhteistyötä ja yhteensovittamista. Lisäksi tulee neuvotella sekä vajaakuntoisten henkilöiden omien että heidän asioitaan ajamaan perustettujen, edustavien järjestöjen kanssa.

III osa

Vajaakuntoisten henkilöiden ammatillisen kuntoutuksen ja työllistämisen kehittäminen kansallisella tasolla

6 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee kansallista lainsäädäntöä tai määräyksiä tai muuta kansallisten olosuhteiden tai käytännön mukaista tapaa noudattaen ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin tämän yleissopimuksen 2, 3, 4 ja 5 artiklojen täytäntöönpanemiseksi.

7 artikla

Asianomaisten viranomaisten tulee ryhtyä toimenpiteisiin ammatinvalinnanohjauksen, ammattikoulutuksen, työhönsijoittamis- ja työllistämispalvelujen sekä muiden näihin liittyvien palvelujen järjestämiseksi ja arvioimiseksi, jotta vajaakuntoisilla henkilöillä on mahdollisuus työn saamiseen ja säilyttämiseen sekä työssä etenemiseen. Tähän tarkoitukseen tulee käyttää olemassa olevia työntekijöille yleisesti tarkoitettuja palveluja tarpeen mukaan muunneltuina silloin kuin se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista.

8 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla tuetaan vajaakuntoisille henkilöille tarkoitettujen amma-

Article 4

The said policy shall be based on the principle of equal opportunity between disabled workers and workers generally. Equality of opportunity and treatment for disabled men and women workers shall be respected. Special positive measures aimed at effective equality of opportunity and treatment between disabled workers and other workers shall not be regarded as discriminating against other workers.

Article 5

The representative organisations of employers and workers shall be consulted on the implementation of the said policy, including the measures to be taken to promote co-operation and co-ordination between the public and private bodies engaged in vocational rehabilitation activities. The representative organisations of and for disabled persons shall also be consulted.

Part III

Action at the National Level for the Development of Vocational Rehabilitation and Employment Services for Disabled Persons

Article 6

Each Member shall, by laws or regulations or by any other method consistent with national conditions and practice, take such steps as may be necessary to give effect to Articles 2, 3, 4 and 5 of this Convention.

Article 7

The competent authorities shall take measures with a view to providing and evaluating vocational guidance, vocational training, placement, employment and other related services to enable disabled persons to secure, retain and advance in employment; existing services for workers generally shall, wherever possible and appropriate, be used with necessary adaptations.

Article 8

Measures shall be taken to promote the establishment and development of vocational rehabi-

tillisen kuntoutuksen palvelujen ja työllistämispalvelujen luomista ja kehittämistä maaseudulla ja syrjäseuduilla.

9 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee pyrkiä varmistamaan vajaakuntoisten henkilöiden ammatinvalinnanohjauksesta, ammattikoulutuksesta, työhönsijoittamisesta ja työllistämisestä vastuussa olevien kuntoutusneuvojien sekä muun sopivan pätevyyden omaavan henkilökunnan kouluttaminen ja saatavuus.

IV osa

Loppumääräykset

10 artikla

Tämän yleissopimuksen virallisista ratifioinneista on rekisteröintiä varten lähetettävä ilmoitus Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

11 artikla

1. Tämä yleissopimus sitoo vain niitä Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, joiden ratifiointit pääjohtaja on rekisteröinyt.

2. Yleissopimus tulee voimaan 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifiointit.

3. Sen jälkeen tämä yleissopimus tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sen ratifiointi on rekisteröity.

12 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona sopimus ensiksi tuli voimaan, sanoa sen irti kirjelmällä, joka lähetetään Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröitäväksi. Irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä momentissa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä artiklassa määrättyä irtisanomisoikeutta, on sidottu sopimukseen uudeksi kymmenvuotiskaudeksi ja voi sen jälkeen sanoa irti sopimuksen kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä tässä artiklassa määrätyn ehdoin.

litation and employment services for disabled persons in rural areas and remote communities.

Article 9

Each Member shall aim at ensuring the training and availability of rehabilitation counsellors and other suitably qualified staff responsible for the vocational guidance, vocational training, placement and employment of disabled persons.

Part IV

Final Provisions

Article 10

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

Article 11

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 12

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

13 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön kaikille jäsenvaltioille tieto kaikista järjestön jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltioille toisen hänelle ilmoitetun ratifioinnin rekisteröimisestä pääjohtajan tulee kiinnittää järjestön jäsenvaltioiden huomio yleissopimuksen voimaantulopäivään.

14 artikla

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava kaikista edellisten artiklojen mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista ja irtisanomisista Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

15 artikla

Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeelliseksi, annettava yleiselle konferenssille tämän yleissopimuksen soveltamista koskeva selostus sekä tutkittava, onko aihetta ottaa konferenssin työjärjestykseen kysymys sopimuksen täydellisestä tai osittaisesta muuttamisesta.

16 artikla

1. Mikäli konferenssi hyväksyy uuden yleissopimuksen, joka kokonaan tai osittain muuttaa tämän yleissopimuksen, eikä uusi yleissopimus määrää toisin, niin

a) kun jäsenvaltio ratifioi uuden muutetun yleissopimuksen, aiheutuu tästä välittömästi *ipso jure* tämän yleissopimuksen irtisanominen 12 artiklan määräyksistä riippumatta uuden muutetun yleissopimuksen tullessa voimaan;

b) uuden muutetun yleissopimuksen tultua voimaan eivät jäsenvaltiot enää voi ratifioida tätä yleissopimusta.

2. Tämä yleissopimus jää kuitenkin voimaan nykyisen muotoisena ja sisältöisenä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat sen ratifioineet, mutta eivät ole ratifioineet muutettua yleissopimusta.

Article 13

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

Article 14

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 15

At such times as it may consider necessary the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 16

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides —

(a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall *ipso jure* involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 12 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

(b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

17 artikla

Tämän yleissopimuksen englannin- ja ranskan-
kieliset tekstit ovat kumpikin yhtä todistusvoi-
maiset.

Article 17

The English and French versions of the text of
this Convention are equally authoritative.

(Suomennos)

Suositus (n:o 168), joka koskee ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä (vajaakuntoiset henkilöt), 1983

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsutuna Genevessä 1 päivänä kesäkuuta 1983 69. istuntokautensa,

pannen merkille invalidien työhuolto-suosituksen, 1955, sisältämät kansainväliset normit,

kiinnittäen huomiota siihen, että invalidien työhuoltosuosituksen, 1955, hyväksymisen jälkeen on kuntoutustarpeiden ymmärtämisessä sekä kuntoutuspalvelujen laajuudessa ja niiden järjestämisessä ja monien jäsenvaltioiden lainsäädännössä ja käytännössä mainitussa suosituksessa käsiteltyjen kysymysten suhteen tapahtunut huomattavaa kehitystä,

todeten, että Yhdistyneitten Kansakuntien yleiskokous julisti vuoden 1981 Kansainväliseksi Vammaisten Vuodeksi teemalla "täysi osallistuminen ja tasa-arvo" ja että maailmanlaajuisella vajaakuntoisia henkilöitä koskevalla toimintaohjelmalla on tarkoitus aikaansaada kansainvälisellä ja kansallisella tasolla tehokkaita toimenpiteitä, joiden avulla voidaan toteuttaa tavoitteet vajaakuntoisten henkilöiden "täydellä osallistumisesta" yhteiskuntaelämään ja yhteiskunnan kehittämiseen sekä "tasa-arvosta",

todeten, että tämän kehityksen vuoksi on perusteltua hyväksyä asiaa koskevia uusia kansainvälisiä normeja, joissa otetaan erityisesti huomioon tarve varmistaa tasavertaiset mahdollisuudet ja kohtelu kaikille vajaakuntoisten henkilöiden ryhmille työssä ja integroitumisessa yhteiskuntaan niin maaseudulla kuin kaupungeissakin,

pääätettyään hyväksyä eräitä ehdotuksia, jotka koskevat ammatillista kuntoutusta, mikä kysymys on neljäntenä kohtana istuntokauden työjärjestyksessä, sekä

Recommendation (No 168) concerning Vocational Rehabilitation and Employment (Disabled Persons), 1983

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office and having met in its Sixty-ninth Session on 1 June 1983, and

Noting the existing international standards contained in the Vocational Rehabilitation (Disabled) Recommendation, 1955, and

Noting that since the adoption of the Vocational Rehabilitation (Disabled) Recommendation, 1955, significant developments have occurred in the understanding of rehabilitation needs, the scope and organisation of rehabilitation services, and the law and practice of many Members on the questions covered by that Recommendation, and

Considering that the year 1981 was declared by the United Nations General Assembly the International Year of Disabled Persons, with the theme "full participation and equality" and that a comprehensive World Programme of Action concerning Disabled Persons is to provide effective measures at the international and national levels for the realisation of the goals of "full participation" of disabled persons in social life and development, and of "equality", and

Considering that these developments have made it appropriate to adopt new international standards on the subject which take account, in particular, of the need to ensure equality of opportunity and treatment to all categories of disabled persons, in both rural and urban areas, for employment and integration into the community, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to vocational rehabilitation which is the fourth item on the agenda of the session, and

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä (vajaakuntoiset henkilöt) koskevaa yleissopimusta, 1983, sekä invalidien työhuoltosuositusta, 1955, täydentävän suosituksen muotoon,

hyväksyy tänä 20 päivänä kesäkuuta 1983 seuraavan suosituksen, jonka nimenä on ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä (vajaakuntoiset henkilöt) koskeva suositus, 1983.

I. Määritelmät ja soveltamisala

1. Tätä suositusta sekä invalidien työhuoltosuositusta, 1955, sovellettaessa jäsenvaltioiden tulisi käsitteellä "vajaakuntoinen henkilö" tarkoittaa henkilöä, jonka mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ja sen säilyttämiseen sekä työssä etenemiseen ovat olennaisesti vähentyneet asianmukaisesti todetun fyysisen tai psyykkisen vamman tai vajavuuden vuoksi.

2. Tätä suositusta sekä invalidien työhuoltosuositusta, 1955, sovellettaessa tulisi jäsenvaltioiden pitää jälkimmäisessä suosituksessa määritellyn ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksena sitä, että vajaakuntoiselle henkilölle tehtäisiin mahdolliseksi sopivan työn saaminen ja säilyttäminen sekä työssä eteneminen, ja näin edistettäisiin tällaisen henkilön integroitumista tai uudelleenintegroutumista yhteiskuntaan.

3. Jäsenvaltioiden tulisi soveltaa tämän suosituksen määräyksiä kansallisiin olosuhteisiin soveltuvin ja kansallisen käytännön mukaisin toimenpitein.

4. Ammatillisten kuntoutustoimenpiteiden tulisi olla kaikkien vajaakuntoisten henkilöiden ryhmien saatavilla.

5. Vajaakuntoisten henkilöiden ammatillisia kuntoutuspalveluja sekä työllistämispalveluja suunniteltaessa ja järjestettäessä tulisi käyttää, milloin se on mahdollista, olemassa olevia ammatinvalinnanohjaus-, ammattikoulutus-, työhönsijoittamis- ja työllistämispalveluja sekä muita näihin liittyviä työntekijöille yleisesti tarkoitettuja palveluja tarpeen mukaan sovellettuina.

6. Ammatillinen kuntoutus olisi aloitettava niin varhaisessa vaiheessa kuin mahdollista. Tämän vuoksi terveydenhuolto-organisaation ja muiden lääkinnällisestä ja sosiaalisesta kuntoutuksesta vastaavien elinten tulisi toimia säännöllisessä yhteistyössä ammatillisesta kuntoutuksesta vastaavien elinten kanssa.

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation supplementing the Vocational Rehabilitation and Employment (Disabled Persons) Convention, 1983, and the Vocational Rehabilitation (Disabled) Recommendation, 1955,

adopts this twentieth day of June of the year one thousand nine hundred and eighty-three the following Recommendation, which may be cited as the Vocational Rehabilitation and Employment (Disabled Persons) Recommendation, 1983.

I. Definitions and Scope

1. In applying this Recommendation, as well as the Vocational Rehabilitation (Disabled) Recommendation, 1955, Members should consider the term "disabled person" as meaning an individual whose prospects of securing, retaining and advancing in suitable employment are substantially reduced as a result of a duly recognised physical or mental impairment.

2. In applying this Recommendation, as well as the Vocational Rehabilitation (Disabled) Recommendation, 1955, Members should consider the purpose of vocational rehabilitation, as defined in the latter Recommendation, as being to enable a disabled person to secure, retain and advance in suitable employment and thereby to further such person's integration or reintegration into society.

3. The provisions of this Recommendation should be applied by Members through measures which are appropriate to national conditions and consistent with national practice. 4. Vocational rehabilitation measures should be made available to all categories of disabled persons.

5. In planning and providing services for the vocational rehabilitation and employment of disabled persons, existing vocational guidance, vocational training, placement, employment and related services for workers generally should, wherever possible, be used with any necessary adaptations.

6. Vocational rehabilitation should be started as early as possible. For this purpose, health-care systems and other bodies responsible for medical and social rehabilitation should co-operate regularly with those responsible for vocational rehabilitation.

II. Ammatillinen kuntoutus ja työmahdollisuudet

7. Vajaakuntoisilla henkilöillä tulisi olla tasa-vertaiset mahdollisuudet ja heitä tulisi kohdella tasavertaisesti, mitä tulee sellaisen työn saamiseen, työpaikan säilyttämiseen sekä sellaisessa työssä etenemiseen, joka mahdollisuuksien mukaan vastaa heidän omaa valintaansa ja jossa otetaan huomioon heidän yksilöllinen sopivuutensa tällaiseen työhön.

8. Ammatillista kuntoutusta ja työllistämistukea vajaakuntoisille henkilöille järjestettäessä tulisi kunnioittaa mies- ja naistyöntekijöiden tasa-vertaisten mahdollisuuksien ja tasavertaisen kohtelun periaatetta.

9. Erityisiä käytännön toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on taata todelliset tasavertaiset mahdollisuudet ja kohtelu niin vajaakuntoisille kuin muillekin työntekijöille, ei tulisi pitää muita työntekijöitä syrjivinä.

10. Vajaakuntoisille henkilöille olisi luotava enemmän sellaisia työtilaisuuksia, joiden suhteen sovelletaan samoja työhönotto- ja palkanormeja kuin työntekijöihin yleensä.

11. Näihin toimenpiteisiin tulisi kuulua invalidien työhuoltosuosituksen, 1955, VII osassa lueteltujen toimenpiteiden lisäksi:

a) asianmukaiset toimenpiteet työnsaantimahdollisuuksien luomiseksi avoimilla työmarkkinoilla, mukaan lukien taloudelliset tukitoimet, joilla työnantaja rohkaistaan järjestämään vajaakuntoisille henkilöille koulutusta ja sen jälkeen työtä, sekä tekemään kohtuullisia työpaikkoja, töiden suunnittelua, työvälineitä, koneita sekä työn järjestelyä koskevia muutoksia tällaisen koulutuksen ja työllistämisen helpottamiseksi;

b) asianmukainen valtion tuki erilaisten suoja-työpaikkojen luomiseksi niille vajaakuntoisille henkilöille, joiden on mahdotonta saada työtä avoimilta työmarkkinoilta;

c) suojatyö- ja tuotantokeskusten välisen yhteistyön edistäminen organisaatiota ja hallintoa koskevissa kysymyksissä näissä keskuksissa työkentelevien vajaakuntoisten henkilöiden työllistämistilanteen parantamiseksi ja, milloin se on mahdollista, vajaakuntoisten henkilöiden auttamiseksi valmistautumaan työhön normaaleissa olosuhteissa;

d) asianmukainen valtion tuki yksityisten järjestöjen järjestämillä vajaakuntoisten henkilöiden ammattikoulutus-, ammatinvalinnanohjaus-, suojatyö- ja työhönsijoittamispalveluille;

II. Vocational Rehabilitation and Employment Opportunities

7. Disabled persons should enjoy equality of opportunity and treatment in respect of access to, retention of and advancement in employment which, wherever possible, corresponds to their own choice and takes account of their individual suitability for such employment.

8. In providing vocational rehabilitation and employment assistance to disabled persons, the principle of equality of opportunity and treatment for men and women workers should be respected.

9. Special positive measures aimed at effective equality of opportunity and treatment between disabled workers and other workers should not be regarded as discriminating against other workers.

10. Measures should be taken to promote employment opportunities for disabled persons which conform to the employment and salary standards applicable to workers generally.

11. Such measures, in addition to those enumerated in Part VII of the Vocational Rehabilitation (Disabled) Recommendation, 1955, should include :

(a) appropriate measures to create job opportunities on the open labour market, including financial incentives to employers to encourage them to provide training and subsequent employment for disabled persons, as well as to make reasonable adaptations to workplaces, job design, tools, machinery and work organisation to facilitate such training and employment;

(b) appropriate government support for the establishment of various types of sheltered employment for disabled persons for whom access to open employment is not practicable ;

(c) encouragement of co-operation between sheltered and production workshops on organisation and management questions so as to improve the employment situation of their disabled workers and, wherever possible, to help prepare them for employment under normal conditions;

(d) appropriate government support to vocational training, vocational guidance, sheltered employment and placement services for disabled persons run by non-governmental organisations;

c) osuustoiminnallisten yritysten perustamisen ja kehittämisen tukeminen, silloin kun tämä tapahtuu vajaakuntoisten itsensä toimesta tai heitä varten, ja mikäli tarkoituksenmukaista työpaikkojen ollessa avoimna kaikille työntekijöille;

f) asianmukainen valtion tuki pienteollisuus-, osuustoiminnallisten ja muun tyyppisten tuotantokeskusten perustamiseksi ja kehittämiseksi (ja mikäli tarkoituksenmukaista työpaikkojen ollessa avoimna kaikille työntekijöille), silloin kun tämä tapahtuu vajaakuntoisten henkilöiden itsensä toimesta tai heitä varten, edellyttäen että ne työpaikkoina täyttävät määrätyt vähimmäisvaatimukset.

g) sellaisten fyysisten, kulkuyhteyksiin liittyvien ja arkkitehtonisten esteiden poistaminen, tarpeen vaatiessa asteittain, jotka vaikeuttavat kuljetusta ja pääsyä vajaakuntoisten koulutus- ja työpaikan tiloihin sekä vapaata liikkumista niissä; uusia julkisia rakennuksia ja palveluja suunniteltaessa tulisi ottaa huomioon tietyt normit;

h) milloin mahdollista ja tarkoituksenmukaista, asianmukaisten kuljetusmahdollisuuksien järjestäminen kuntoutuskohteisiin ja työhön ja näistä takaisin vajaakuntoisten henkilöiden tarpeiden mukaan;

i) sellaisen informaation levittämisen tukeminen, joka perustuu todellisiin ja onnistuneisiin esimerkkeihin vajaakuntoisten integroitumisesta työelämään;

j) vapautus kaikista tuonnin yhteydessä tai myöhemmin kotimaassa kannettavista veroista ja muista maksuista koskien kuntoutuskeskusten, työkeskusten sekä työnantajien ja vajaakuntoisten henkilöiden tarvitsemia erityistarvikkeita, koulutusmateriaalia ja -välineistöä, sekä sellaisia erityis-apuvälineitä ja -laitteita, joita tarvitaan auttamaan vajaakuntoisia henkilöitä varmistamaan itsellensä työpaikka ja säilyttämään se;

k) osapäivätoimen tai muun työn järjestämisen kunkin vajaakuntoisen yksilön kykyjä vastaavasti henkilöille, joiden ei ole juuri sillä hetkellä eikä ehkä koskaan mahdollista hoitaa kokopäivätointa;

l) tutkimus ja sen tulosten mahdollinen soveltaminen erilaisiin vajaakuntoisuustapauksiin vajaakuntoisten henkilöiden normaaliin työelämään osallistumisen edistämiseksi;

m) asianmukainen valtion tuki, jotta hyväksikäytön mahdollisuus ammatillisen koulutuksen ja suojatyön puitteissa voitaisiin sulkea pois ja helpottaa vajaakuntoisten henkilöiden avoimille työmarkkinoille siirtymistä.

(e) encouragement of the establishment and development of co-operatives by and for disabled persons and, if appropriate, open to workers generally;

(f) appropriate government support for the establishment and development of small-scale industry, co-operative and other types of production workshops by and for disabled persons (and, if appropriate, open to workers generally), provided such workshops meet defined minimum standards ;

(g) elimination, by stages if necessary, of physical, communication and architectural barriers and obstacles affecting transport and access to and free movement in premises for the training and employment of disabled persons; appropriate standards should be taken into account for new public buildings and facilities;

(h) wherever possible and appropriate, facilitation of adequate means of transport to and from the places of rehabilitation and work according to the needs of disabled persons ;

(i) encouragement of the dissemination of information on examples of actual and successful instances of the integration of disabled persons in employment;

(j) exemption from the levy of internal taxes or other internal charges of any kind, imposed at the time of importation or subsequently on specified articles, training materials and equipment required for rehabilitation centres, workshops, employers and disabled persons, and on specified aids and devices required to assist disabled persons in securing and retaining employment;

(k) provision of part-time employment and other job arrangements, in accordance with the capabilities of the individual disabled person for whom full-time employment is not immediately, and may not ever be, practicable;

(l) research and the possible application of its results to various types of disability in order to further the participation of disabled persons in ordinary working life;

(m) appropriate government support to eliminate the potential for exploitation within the framework of vocational training and sheltered employment and to facilitate transition to the open labour market.

12. Suunniteltaessa ohjelmia vajaakuntoisten henkilöiden integroimiseksi ja uudelleenintegroimiseksi työelämään ja yhteiskuntaan tulisi ottaa huomioon kaikki koulutusmuodot. Näihin tulisi sisällyttää, mikäli mahdollista ja tarkoituksenmukaista, ammattiin valmistautumista ja koulutusta, modulikoulutusta, jokapäiväiseen elämään liittyviin toimintoihin valmentautumista, luku- ja kirjoitustaidon opetusta ja muuta ammatillisen kuntoutuksen kannalta olennaista koulutusta.

13. Jotta vammaisten henkilöiden integroituminen ja uudelleenintegroituminen normaaliin työelämään ja tätä kautta yhteiskuntaan voitaisiin turvata, tulisi myös ottaa huomioon erityisten tukitoimenpiteiden tarve, johon kuuluu osana apuvälineiden ja laitteiden hankkiminen sekä jatkuvat henkilökohtaiset palvelut vammaisille henkilöille, jotta heille voitaisiin tehdä mahdolliseksi varmistaa sopiva työ, sen säilyttäminen ja siinä eteneminen.

14. Vajaakuntoisille henkilöille suunnattujen kuntouttamistoimenpiteiden vaikutusta tulisi seurata, jotta näiden toimenpiteiden tuloksia voitaisiin arvioida.

III. Yhdyskunnan osallistuminen

15. Ammatilliset kuntoutuspalvelut sekä kaugeissa, maaseudulla että syrjäisissä yhdyskunnissa tulisi järjestää ja toteuttaa niin, että paikallinen yhteisö, erityisesti työnantajien ja työntekijöiden ja vajaakuntoisten järjestöt osallistuvat niiden järjestämiseen mahdollisimman suuressa määrin.

16. Yhdyskunnan osallistumista ammatillisten kuntoutuspalvelujen järjestämiseen vajaakuntoisille henkilöille tulisi helpottaa huolellisesti suunnitellulla julkisella tiedotustoiminnalla, jonka tavoitteena tulisi olla:

a) vajaakuntoisten — sekä tarpeen tullen heidän perheittensä — informoiminen heidän oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan työelämässä, sekä

b) ennakkoluulojen voittaminen, väärin tietojen ja vaaajaakuntoisten työllistämislle epäsuotuisten asenteiden korjaaminen ja heidän integroimisensa ja uudelleenintegroimisensa yhteiskuntaan.

17. Yhdyskunnan johtajien ja sen eri ryhmien, mukaan lukien vammaiset itsensä ja heidän järjestönsä, tulisi toimia yhteistyössä terveydenhuolto-, sosiaalihuolto-, opetus-, työvoimaja muiden asianomaisten valtion viranomaisten kanssa paikallisessa yhteisössä elävien vajaakun-

12. In devising programmes for the integration or reintegration of disabled persons into working life and society, all forms of training should be taken into consideration ; these should include, where necessary and appropriate, vocational preparation and training, modular training, training in activities of daily living, in literacy and in other areas relevant to vocational rehabilitation.

13. To ensure the integration or reintegration of disabled persons into ordinary working life, and thereby into society, the need for special support measures should also be taken into consideration, including the provision of aids, devices and ongoing personal services to enable disabled persons to secure, retain and advance in suitable employment.

14. Vocational rehabilitation measures for disabled persons should be followed up in order to assess the results of these measures.

III. Community Participation

15. Vocational rehabilitation services in both urban and rural areas and in remote communities should be organised and operated with the fullest possible community participation, in particular with that of the representatives of employers', workers' and disabled persons' organisations.

16. Community participation in the organisation of vocational rehabilitation services for disabled persons should be facilitated by carefully planned public information measures with the aims of:

(a) informing disabled persons, and if necessary their families, about their rights and opportunities in the employment field; and

(b) overcoming prejudice, misinformation and attitudes unfavourable to the employment of disabled persons and their integration or reintegration into society.

17. Community leaders and groups, including disabled persons themselves and their organisations, should co-operate with health, social welfare, education, labour and other relevant government authorities in identifying the needs of disabled persons in the community and in

toisten henkilöiden tarpeiden selville saamiseksi ja sen varmistamiseksi että, sikäli kuin mahdollista, vajaatoimiset henkilöt lasketaan mukaan yleisesti tariolla olevien toimintojen ja palvelujen piiriin.

18. Ammatilliset kuntoutus- ja työllistämispalvelut vajaakuntoisille tulisi sulauttaa osaksi yhdyskuntien kehittämistä yleensä, ja mikäli mahdollista, niitä tulisi tukea taloudellisesti, aineellisesti ja teknisesti.

19. Vapaaehtoisille järjestöille, jotka ovat erityisesti kunnostautuneet ammatillisten kuntoutuspalvelujen järjestäjänä ja vajaakuntoisten integroimisessa ja uudelleen integroimisessa paikalliseen työelämään, tulisi antaa julkista tunnustusta.

IV. Ammatillinen kuntoutus maaseudulla

20. Maaseudulla ja syrjäisissä yhdyskunnissa elävien vajaakuntoisten henkilöiden saattamiseksi samantasoisten ja samoilla ehdoilla tarjottavien ammatillisten kuntoutuspalvelujen piiriin kuin taajamien asukkaiden tulisi ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin. Tällaisten palvelujen kehittämisen tulisi sisältyä olennaisena osana yleiseen maaseudun kehittämissuunnitelmaan.

21. Tämän päämäärän saavuttamiseksi, sikäli kuin se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, tulisi ryhtyä seuraavanlaisiin toimenpiteisiin:

a) maaseudulla tarjolla olevien ammatillisten kuntoutuspalvelujen — tai mikäli tällaisia ei ole — kaupunkitaajamien ammatillisten kuntoutuspalvelujen osoittaminen keskuksiksi, joissa koulutetaan kuntoutushenkilökuntaa maaseudulle;

b) liikkuvien ammatillisten kuntoutusyksiköiden perustaminen palvelemaan maaseudulla asuvia vajaakuntoisia henkilöjä ja toimimaan keskuksina, jotka levittävät tietoa vajaakuntoisille henkilöille tarkoitetuista koulutus- ja työmahdollisuuksista maaseudulla;

c) maaseudun ja yhdyskunnan kehittämiseen tähtävää työtä tekevien henkilöiden perehdyttäminen ammatillisen kuntoutuksen menetelmiin;

d) lainojen ja avustusten myöntäminen tai välineiden ja materiaalin järjestäminen vajaakuntoisten auttamiseksi maaseutuyhdyskunnissa perustamaan ja hoitamaan osuustoiminnallisia yrityksiä tai työskentelemään itsenäisinä yrittäjinä kotiteollisuus-, maanviljelys-, käsityö- tai muulla alalla;

e) vajaakuntoisille henkilöille tarkoitettujen tuen sisällyttäminen jo olemassa oleviin tai suunnitella oleviin yleisiin maaseudun kehittämistoimiin;

ensuring that, wherever possible, disabled persons are included in activities and services available generally.

18. Vocational rehabilitation and employment services for disabled persons should be integrated into the mainstream of community development and where appropriate receive financial, material and technical support.

19. Official recognition should be given to voluntary organisations which have a particularly good record of providing vocational rehabilitation services and enabling disabled persons to be integrated or reintegrated into the worklife of the community.

IV. Vocational Rehabilitation in Rural Areas

20. Particular efforts should be made to ensure that vocational rehabilitation services are provided for disabled persons in rural areas and in remote communities at the same level and on the same terms as those provided for urban areas. The development of such services should be an integral part of general rural development policies.

21. To this end, measures should be taken, where appropriate, to:

(a) designate existing rural vocational rehabilitation services or, if these do not exist, vocational rehabilitation services in urban areas as focal points to train rehabilitation staff for rural areas;

(b) establish mobile vocational rehabilitation units to serve disabled persons in rural areas and to act as centres for the dissemination of information on rural training and employment opportunities for disabled persons ;

(c) train rural development and community development workers in vocational rehabilitation techniques;

(d) provide loans, grants or tools and materials to help disabled persons in rural communities to establish and manage co-operatives or to work on their own account in cottage industry or in agricultural, craft or other activities;

(e) incorporate assistance to disabled persons into existing or planned general rural development activities;

f) vajaakuntoisten henkilöiden asunnonsaanti- mahdollisuuksien helpottaminen kohtuullisella etäisyydellä työpaikasta.

V. Henkilökunnan kouluttaminen

22. Ammattikoulutettujen kuntoutusneuvojien ja -spesialistien lisäksi tulisi kaikille muillekin vajaakuntoisten henkilöiden ammatilliseen kuntoutukseen ja heidän työllistämismahdollisuuksiensa kehittämiseen osallistuville henkilöille antaa koulutusta tai perehdyttää kuntoutuskysymyksiin.

23. Henkilöillä, joiden työkenttänä on ammatinvalinnanohjaus, ammattikoulutus ja yleensä työntekijöiden työhön sijoittaminen, tulisi olla tarpeelliset tiedot erilaisista vajaakuntoisuuden muodoista ja niiden rajoittavista vaikutuksista, kuten myös tietoa sellaisista tarjolla olevista tukipalveluista, joilla voidaan helpottaa vajaakuntoisen henkilön integroitumista aktiiviseen elinkeino- ja yhteiskuntaelämään. Tällaisille henkilöille tulisi varata mahdollisuus saattaa tietonsa ajan tasalle ja laajentaa kokemustaan näillä aloilla.

24. Vajaakuntoisten ammatillisen kuntoutuksen ja koulutuksen parissa työskentelevän henkilökunnan ja yleisen ammattikoulutuksen parissa työskentelevien samanlaiset tehtävät ja samanlaisen vastuun omaavien henkilöiden koulutuksen, pätevyysvaatimusten ja palkan tulisi vastata toisiaan; molempien erikoisryhmien uralla etenemisen mahdollisuuksien tulisi vastata toisiaan ja henkilökunnan siirtoja ammatillisen kuntoutuksen ja yleisen ammattikoulutuksen välillä tulisi pyrkiä edistämään.

25. Ammatillisen kuntoutuksen, suojatyö- ja tuotantokeskusten henkilökunnan tulisi saada osana yleistä koulutustaan, ja milloin se on tarkoituksenmukaista, koulutusta laitosten johtamisessa sekä tuotanto- ja markkinointitekniikassa.

26. Silloin kun varsinaista ammattikoulutettua kuntoutushenkilökuntaa ei ole riittävästi saatavilla, tulisi harkita keinoja avustajien hankkimiseksi ja kouluttamiseksi ammatillisen kuntoutuksen tarpeisiin. Tällaisten avustajien käyttämiseen jatkuvasti varsinaisen ammattikoulutetun henkilökunnan sijasta ei tulisi turvautua. Mikäli mahdollista tulisi pyrkiä tällaisen henkilökunnan edelleen kouluttamiseen, jotta heidät voitaisiin täysin sulauttaa osaksi ammattikoulutuksen saanutta henkilökuntaa.

(f) facilitate disabled persons' access to housing within reasonable reach of the workplace.

V. Training of Staff

22. In addition to professionally trained rehabilitation counsellors and specialists, all other persons who are involved in the vocational rehabilitation of disabled persons and the development of employment opportunities should be given training or orientation in rehabilitation issues.

23. Persons engaged in vocational guidance, vocational training and placement of workers generally should have an adequate knowledge of disabilities and their limiting effects, as well as a knowledge of the support services available to facilitate a disabled person's integration into active economic and social life. Opportunities should be provided for such persons to update their knowledge and extend their experience in these fields.

24. The training, qualifications and remuneration of staff engaged in the vocational rehabilitation and training of disabled persons should be comparable to those of persons engaged in general vocational training who have similar duties and responsibilities; career opportunities should be comparable for both groups of specialists and transfers of staff between vocational rehabilitation and general vocational training should be encouraged.

25. Staff of vocational rehabilitation, sheltered and production workshops should receive, as part of their general training and as appropriate, training in workshop management as well as in production and marketing techniques.

26. Wherever sufficient numbers of fully trained rehabilitation staff are not available, measures should be considered for recruiting and training vocational rehabilitation aides and auxiliaries. The use of such aides and auxiliaries should not be resorted to as a permanent substitute for fully trained staff. Wherever possible, provision should be made for further training of such personnel in order to integrate them fully into the trained staff.

27. Mikäli tarkoituksenmukaista, tulisi tukea alueellisten ja paikallisten koulutuskeskusten perustamista ammatillisen kuntoutuksen henkilökunnalle.

28. Vajaakuntoisten ammatinvalinnanohjauksesta, ammattikoulutuksesta, työhönsijoitustoiminnasta ja työllistämisen edistämisestä vastaavan henkilökunnan tulisi omata asiaankuuluvaa koulutusta ja kokemusta, jotta he pystyisivät tunnistamaan vajaakuntoisten henkilöiden mahdollisesti kokemia motivaatio-ongelmia ja vaikeuksia ja kykyjensä mukaan etsimään ratkaisua tarpeisiin, joita näistä aiheutuu.

29. Mikäli tarkoituksenmukaista, tulisi ryhtyä toimienpiteisiin, joilla voitaisiin edistää vajaakuntoisten kouluttamista ammatillisen kuntoutuksen henkilökunnaksi ja helpottaa heidän pääsyään kuntoutusalan työhön.

30. Vajaakuntoisten henkilöiden ja heidän järjestöjensä kanssa tulisi neuvotella laadittaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa koulutusohjelmia ammatillisen kuntoutuksen henkilökunnalle.

VI. Työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen panos ammatillisten kuntoutuspalvelujen kehittämiseen

31. Työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen tulisi omaksua toimintaperiaate, jonka mukaan ne pyrkisivät tukemaan vajaakuntoisten työllistämistä sopivaan työhön samoilla ehdoilla kuin muidenkin työntekijöiden.

32. Työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen yhdessä vajaakuntoisten henkilöiden ja heidän järjestöjensä kanssa tulisi voida omalta osaltaan vaikuttaa ammatillisten kuntoutus- ja koulutuskeskusten järjestämistä ja kehittämistä koskevien toimintaperiaatteiden muotoilemiseen, kuten myös suorittaa tämän alan tutkimusta ja tehdä esityksiä alan lainsäädännöksi.

33. Mikäli mahdollista ja tarkoituksenmukaista, työnantajien, työntekijöiden ja vajaakuntoisten järjestöjen edustajia tulisi valita jäseniksi sellaisiin vajaakuntoisten henkilöiden käyttämien ammatillisten kuntoutus- ja koulutuskeskusten hallituksiin ja toimikuntiin, jotka tekevät yleistä toimintaa ja teknisiä asioita koskevia päätöksiä, sen varmistamiseksi, että ammatillisen kuntoutuksen ohjelmat vastaavat elinkeinoelämän eri sektorien vaatimuksia.

34. Mikäli mahdollista ja tarkoituksenmukaista tulisi yritysten työnantajien ja työntekijöiden edustajien yhteistyössä alan asiantuntijoiden kanssa harkita mahdollisuuksia yrityksen palve-

27. Where appropriate, the establishment of regional and subregional vocational rehabilitation staff training centres should be encouraged.

28. Staff engaged in vocational guidance, vocational training, placement and employment support of disabled persons should have appropriate training and experience to recognise the motivational problems and difficulties that disabled persons may experience and, within their competence, deal with the resulting needs.

29. Where appropriate, measures should be taken to encourage disabled persons to undergo training as vocational rehabilitation personnel and to facilitate their entry into employment in the rehabilitation field.

30. Disabled persons and their organisations should be consulted in the development, provision and evaluation of training programmes for vocational rehabilitation staff.

VI. The Contribution of Employers' and Workers' Organisations to the Development of Vocational Rehabilitation Services

31. Employers' and workers' organisations should adopt a policy for the promotion of training and suitable employment of disabled persons on an equal footing with other workers.

32. Employers' and workers' organisations, together with disabled persons and their organisations, should be able to contribute to the formulation of policies concerning the organisation and development of vocational rehabilitation services, as well as to carry out research and propose legislation in this field.

33. Wherever possible and appropriate, representatives of employers', workers' and disabled persons' organisations should be included in the membership of the boards and committees of vocational rehabilitation and training centres used by disabled persons, which make decisions on policy and technical matters, with a view to ensuring that the vocational rehabilitation programmes correspond to the requirements of the various economic sectors.

34. Wherever possible and appropriate, employers and workers' representatives in the undertaking should co-operate with appropriate specialists in considering the possibilities for

luksessa olevien vajaakuntoisten henkilöiden ammatilliseksi kuntouttamiseksi sekä mahdollisuuksia tehdä heidän työssään uudelleenjärjestelyjä ja työllistää muita vajaakuntoisia.

35. Mikäli mahdollista ja tarkoituksenmukaista, tulisi yrityksiä rohkaista perustamaan tai ylläpitämään, tiiviissä yhteistyössä paikallisen yhteisön järjestämien ja muiden kuntoutuspalvelujen kanssa, omia ammatillisen kuntoutuksen palveluja, mukaan lukien suojatyön eri muodot.

36. Mikäli mahdollista ja tarkoituksenmukaista työnantajien järjestöjen tulisi ryhtyä seuraaviin toimenpiteisiin:

a) jäsenten informointi sellaisista ammatillisista kuntoutuspalveluista, joita voitaisiin tarjota vajaakuntoisille työntekijöille;

b) yhteistyö sellaisten elinten ja laitosten kanssa, jotka edistävät vajaakuntoisten uudelleentegrointumista työelämään, esim. tarjoamalla tietoa tulevista työolosuhteista ja vaatimuksista, joita vajaakuntoisille työelämässä asetetaan;

c) jäsenten neuvominen järjestelyistä, joita voitaisiin tehdä vajaakuntoisten hyväksi heille soveltuvissa töissä koskien keskeisiä työtehtäviä ja vaatimuksia;

d) jäsenten neuvominen ottamaan huomioon vaikutukset, joita tuotantomenetelmien uudelleen järjestelyillä saattaisi olla, niin ettei vajaakuntoisia henkilöitä epähuomiossa syrjäytetä.

37. Mikäli mahdollista ja tarkoituksenmukaista, työntekijöiden järjestöjen tulisi ryhtyä seuraaviin toimenpiteisiin:

a) vajaakuntoisten saaminen aktiivisemmin mukaan keskusteluihin työpaikkatasolla ja työpaikkaneuvostoissa tai muissa työntekijöitä edustavissa elimissä;

b) menettelytapaohjeiden esittäminen sellaisten työntekijöiden ammatilliseksi kuntouttamiseksi ja suojelemiseksi, jotka vammautuvat joko työstä johtuvan tai muun sairauden tai tapaturman seurauksena sekä tällaisten ohjeiden sisällyttäminen työehtosopimuksiin, säännöksiin ja väliinstuomioihin tai muihin asiaa koskeviin asiakirjoihin;

c) vajaakuntoisia henkilöitä koskevissa työpaikkatason järjestelyissä neuvominen, mukaan lukien työhön perchdyttäminen, erityiset työjärjestelyt, työkokeilu ja työsuhte koeajaksi ja työnormeista sopiminen;

d) vajaakuntoisten ammatillista kuntoutusta ja työllistämistä koskevien kysymysten esille ottaminen ammattiyhdistyksen kokouksissa, ja jäsenjärjestöille tiedottaminen julkaisuin ja seminaarien

vocational rehabilitation and job reallocation of disabled persons employed by that undertaking and for giving employment to other disabled persons.

35. Wherever possible and appropriate, undertakings should be encouraged to establish or maintain their own vocational rehabilitation services, including various types of sheltered employment, in close co-operation with community-based and other rehabilitation services.

36. Wherever possible and appropriate, employers' organisations should take steps to:

(a) advise their members on vocational rehabilitation services which could be made available to disabled workers;

(b) co-operate with bodies and institutions which promote the reintegration of disabled persons into active working life by providing, for instance, information on working conditions and job requirements which disabled persons have to meet;

(c) advise their members on adjustments which could be made for disabled workers to the essential duties or requirements of suitable jobs;

(d) advise their members to consider the impact that reorganising production methods might have, so that disabled persons are not inadvertently displaced.

37. Wherever possible and appropriate, workers' organisations should take steps to:

(a) promote the participation of disabled workers in discussions at the shop-floor level and in works councils or any other body representing the workers;

(b) propose guidelines for the vocational rehabilitation and protection of workers who become disabled through sickness or accident, whether work-related or not, and have such guidelines included in collective agreements, regulations, arbitration awards or other appropriate instruments;

(c) offer advice on shop-floor arrangements affecting disabled workers, including job adaptation, special work organisation, trial training and employment and the fixing of work norms;

(d) raise the problems of vocational rehabilitation and employment of disabled persons at trade union meetings and inform their members, through publications and seminars, of the prob-

välityksellä vajaakuntoisten ammatillisen kuntoutuksen ja työllistämisen ongelmista ja mahdollisuuksista.

VII. Vajaakuntoisten henkilöiden ja heidän järjestöjensä panos ammatillisten kuntoutuspalvelujen kehittämiseen

38. Vajaakuntoisten henkilöiden, heidän edustajiensa ja järjestöjensä tämän suosituksen kohdissa 15, 17, 30, 32 ja 33 tarkoitettuun kuntoutustoimintaan osallistumisen lisäksi tulisi toimenpiteisiin vajaakuntoisten henkilöiden ja heidän järjestöjensä saamiseksi mukaan ammatillisten kuntoutuspalvelujen kehittämiseen sisällyttää:

a) vajaakuntoisten henkilöiden ja heidän järjestöjensä rohkaiseminen osallistumaan sellaiseen yhteisöjen ammatilliseen kuntoutukseen tähtäävien toimintojen kehittämiseen, jonka tarkoituksena on edistää heidän työllistämistään sekä integroitumistaan tai uudelleenintegroitumistaan yhteiskuntaan;

b) asianmukainen valtion tuki vajaakuntoisten omien ja heitä varten perustettujen järjestöjen kehittämiseksi ja niiden ammatilliseen kuntoutukseen ja työllistämispalveluihin osallistumisen edistämiseksi, mukaan lukien koulutusohjelmien hankkimisen tukeminen, jotta vajaakuntoiset pystyisivät itse ajamaan omaa asiaansa;

c) asianmukainen valtion tuki niille järjestöille, jotka ottavat tehtäväkseen sellaisten yleisten koulutusohjelmien laatimisen, joiden tarkoituksena on antaa myönteinen kuva vajaakuntoisten kyvyistä.

VIII. Sosiaaliturvajärjestelmään kuuluva ammatillinen koulutus

39. Tämän suosituksen määräyksiä sovellettaessa jäsenvaltioiden tulisi myös ottaa huomioon, sikäli kuin niitä ei sido näiden asiakirjojen ratifiointista aiheutuvat velvoitteet, seuraavat yksittäiset määräykset: sosiaaliturvaa (vähimmäistaso) koskevan sopimuksen, 1952, 35. artikla; työvammatapauksessa myönnettäviä etuja koskevan sopimuksen, 1964, 26. artikla ja työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeenjääneiden etuuksia koskevan yleissopimuksen, 1967, 13. artikla.

40. Sosiaaliturvajärjestelmän tulisi, mikäli mahdollista ja tarkoituksenmukaista, taata koulutuksen järjestäminen, kehittäminen ja rahoitus, vajaakuntoisten henkilöiden työhönsijoitus- ja työllistämishjelmat (ml. suojatyö) ja ammatilli-

lems of and possibilities for the vocational rehabilitation and employment of disabled persons.

VII. The Contribution of Disabled Persons and Their Organisations to the Development of Vocational Rehabilitation Services

38. In addition to the participation of disabled persons, their representatives and organisations in rehabilitation activities referred to in Paragraphs 15, 17, 30, 32 and 33 of this Recommendation, measures to involve disabled persons and their organisations in the development of vocational rehabilitation services should include:

(a) encouragement of disabled persons and their organisations to participate in the development of community activities aimed at vocational rehabilitation of disabled persons so as to further their employment and their integration or reintegration into society;

(b) appropriate government support to promote the development of organisations of and for disabled persons and their involvement in vocational rehabilitation and employment services, including support for the provision of training programmes in self-advocacy for disabled persons;

(c) appropriate government support to these organisations to undertake public education programmes which project a positive image of the abilities of disabled persons.

VIII. Vocational Rehabilitation under Social Security Schemes

39. In applying the provisions of this Recommendation, Members should also be guided by the provisions of Article 35 of the Social Security (Minimum Standards) Convention, 1952, of Article 26 of the Employment Injury Benefits Convention, 1964, and of Article 13 of the Invalidity, Old-Age and Survivors' Benefits Convention, 1967, in so far as they are not bound by obligations arising out of ratification of these instruments.

40. Wherever possible and appropriate, social security schemes should provide, or contribute to the organisation, development and financing of training, placement and employment (including sheltered employment) programmes and voca-

set kuntoutuspalvelut, mukaan lukien kuntoutusneuvonta, sekä osaltaan edistää edellä mainittujen asioiden toteuttamista.

41. Näiden järjestelyiden tulisi myös kannustaa vajaakuntoisia henkilöitä työnhakuun ja toimenpiteisiin, jotka helpottavat vähitellen tapahtuvaa avoimille työmarkkinoille siirtymistä.

IX. Koordinaointi

42. Sikäli kuin tarkoituksenmukaista, tulisi ryhtyä toimenpiteisiin sen varmistamiseksi, että sellaiset ammatillisen kuntoutuksen toimintaperiaatteet ja ohjelmat, jotka koskevat työvoimahalintoa, yleistä työllisyyspolitiikkaa ja työllisyyden edistämistä, ammatillista koulutusta, yhteiskuntaan integrointia, sosiaaliturvaa, osuustoiminnallisia yrityksiä, maaseudun kehittämistä, pienteollisuutta ja käsityöteollisuutta, työturvallisuutta ja -terveyttä, työmenetelmien soveltamista ja työn organisointia yksilön tarpeiden mukaiseksi sekä työolosuhteiden parantamista, koordinoidaan yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen kanssa (mukaan lukien tieteellinen tutkimus ja pitkälle kehitetty teknologia).

tional rehabilitation services for disabled persons, including rehabilitation counselling.

41. These schemes should also provide incentives to disabled persons to seek employment and measures to facilitate a gradual transition into the open labour market.

IX. Co-ordination

42. Measures should be taken to ensure, as far as practicable, that policies and programmes concerning vocational rehabilitation are co-ordinated with policies and programmes of social and economic development (including scientific research and advanced technology) affecting labour administration, general employment policy and promotion, vocational training, social integration, social security, cooperatives, rural development, small-scale industry and crafts, safety and health at work, adaptation of methods and organisation of work to the needs of the individual and the improvement of working conditions.

(Suomennos)

Yleissopimus (n:o 155), joka koskee työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä, 1981

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi, aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsumana Genevessä 3 päivänä kesäkuuta 1981 67. istuntokautensa,

päätettyään hyväksyä eräitä työntekijäin turvallisuutta, terveysoloja ja työympäristöä koskevia ehdotuksia, mikä asia on kuudentena kohtana istuntokauden työjärjestyksessä,

ja päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan kansainvälisen yleissopimuksen muotoon,

hyväksyy tänä 22 päivänä kesäkuuta 1981 seuraavan yleissopimuksen, jonka nimenä on työturvallisuutta ja -terveyttä koskeva yleissopimus, 1981:

I osa

Soveltamisala ja määritelmät

1 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia taloudellisen toiminnan aloja.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi, neuvoteltuaan niin aikaisessa vaiheessa kuin mahdollista asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, jättää kokonaan tai osittain soveltamisalan ulkopuolelle tietyt taloudellisen toiminnan alat, kuten merenkulun tai kalastuksen, joihin soveltamisesta aiheutuisi huomattavia erityisongelmia.

3. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee luetella ensimmäisessä Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan

Convention (No. 155) concerning Occupational Safety and Health and the Working Environment, 1981

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Sixty-seventh Session on 3 June 1981, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to safety and health and the working environment, which is the sixth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention,

adopts this twenty-second day of June of the year one thousand nine hundred and eighty-one the following Convention, which may be cited as the Occupational Safety and Health Convention, 1981:

Part I

Scope and Definitions

Article 1

1. This Convention applies to all branches of economic activity.

2. A Member ratifying this Convention may, after consultation at the earliest possible stage with the representative organisations of employers and workers concerned, exclude from its application, in part or in whole, particular branches of economic activity, such as maritime shipping or fishing, in respect of which special problems of a substantial nature arise.

3. Each Member which ratifies this Convention shall list, in the first report on the application of the Convention submitted under article 22 of the

mukaan annettavassa yleissopimuksen soveltamista koskevassa raportissaan ne alat, jotka on jätetty soveltamisalan ulkopuolelle tämän artiklan 2 momentin nojalla ja ilmoittaa syyt tähän menettelyyn; sen on myös selostettava, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty soveltamisalan ulkopuolelle jätetyillä aloilla työskentelevien työntekijäin riittäväksi suojelemiseksi ja ilmoitettava myöhemmissä raporteissa, mitä edistystä on tapahtunut soveltamisalan laajentamisessa.

2 artikla

1. Tämä yleissopimus koskee kaikkia sen piiriin kuuluvilla aloilla työskenteleviä työntekijöitä.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioiva jäsenvaltio voi, neuvoteltuaan niin aikaisessa vaiheessa kuin mahdollista asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, jättää kokonaan tai osittain soveltamisalan ulkopuolelle rajoitettuja työntekijäryhmiä, joiden kohdalla on erityisiä soveltamisvaikeuksia.

3. Kunkin tämän yleissopimuksen ratifioivan jäsenvaltion tulee luetella ensimmäisessä Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 22 artiklan mukaan annettavassa yleissopimuksen soveltamista koskevassa raportissaan ne rajoitetut työntekijäryhmät, jotka on jätetty soveltamisalan ulkopuolelle, ja ilmoittaa syyt tällaiseen menettelyyn; jäsenvaltion on ilmoitettava myöhemmissä raporteissaan, mitä edistystä on tapahtunut soveltamisalan laajentamisessa.

3 artikla

Tässä yleissopimuksessa tarkoitetaan

a) käsite "taloudellisen toiminnan alat" kaikkia aloja, myös julkista sektoria, joilla työntekijöitä on työssä;

b) käsite "työntekijät" kaikkia toisen palveluksessa olevia henkilöitä, myös julkisen sektorin työntekijöitä;

c) käsite "työpaikka" kaikkia paikkoja, joissa työntekijät joutuvat oleskelemaan tai joihin he joutuvat menemään työnsä vuoksi ja jotka ovat työnantajan välittömässä tai välillisessä valvonnassa;

d) käsite "säädökset" kaikkia määräyksiä, jotka asianomainen viranomainen tai asianomaiset viranomaiset ovat vahvistaneet;

e) käsite "terveys" työn yhteydessä ei vain sairauden tai vamman puuttumista vaan myös niitä fyysisiä ja henkisiä terveyteen vaikuttavia tekijöitä, jotka liittyvät suoraan työpaikan turvallisuuteen ja terveysoloihin.

Constitution of the International Labour Organisation, any branches which may have been excluded in pursuance of paragraph 2 of this Article, giving the reasons for such exclusion and describing the measures taken to give adequate protection to workers in excluded branches, and shall indicate in subsequent reports any progress towards wider application.

Article 2

1. This Convention applies to all workers in the branches of economic activity covered.

2. A Member ratifying this Convention may, after consultation at the earliest possible stage with the representative organisations of employers and workers concerned, exclude from its application, in part or in whole, limited categories of workers in respect of which there are particular difficulties.

3. Each Member which ratifies this Convention shall list, in the first report on the application of the Convention submitted under article 22 of the Constitution of the International Labour Organisation, any limited categories of workers which may have been excluded in pursuance of paragraph 2 of this Article, giving the reasons for such exclusion, and shall indicate in subsequent reports any progress towards wider application.

Article 3

For the purpose of this Convention—

a) the term "branches of economic activity" covers all branches in which workers are employed, including the public service;

b) the term "workers" covers all employed persons, including public employees;

c) the term "workplace" covers all places where workers need to be or to go by reason of their work and which are under the direct or indirect control of the employer;

d) the term "regulations" covers all provisions given force of law by the competent authority or authorities;

e) the term "health", in relation to work, indicates not merely the absence of disease or infirmity; it also includes the physical and mental elements affecting health which are directly related to safety and hygiene at work.

II osa

Kansallinen toimintapolitiikka

4 artikla

1. Kunkin jäsenvaltion tulee, ottaen huomioon maassa vallitsevat olosuhteet ja noudatettu käytäntö ja neuvotellen edustavimpien työnantajien ja työntekijöiden järjestöjen kanssa, määrittellä, panna täytäntöön ja määräajoin tarkistaa yhtenäinen kansallinen toimintapolitiikka, jota noudatetaan työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevista asioista.

2. Tällä toimintapolitiikalla on pyrittävä, minimoimalla työympäristön vaaratekijät siinä määrin kuin sen kohtuudella on mahdollista, estämään työstä aiheutuvat, siihen liittyvät tai sen aikana sattuvat tapaturmat ja terveydelliset haitat.

5 artikla

Yleissopimuksen 4 artiklassa mainitussa toimintapolitiikassa on otettava huomioon seuraavat tärkeimmät toimintamuodot sikäli kuin ne vaikuttavat työturvallisuuteen ja -terveyteen sekä työympäristöön:

a) työn aineellisten osatekijöiden (työpaikat, työympäristö, työvälineet, koneet ja laitteet, kemialliset, fysikaaliset ja biologiset aineet ja tekijät, työmenetelmät) suunnittelu, testaaminen, valinta, korvaaminen, asentaminen, käyttö ja kunnossapito;

b) työn aineellisten osatekijöiden suhde työtä tekeviin tai työntekoa valvoviin henkilöihin sekä koneiden, laitteiden, työajan, työn organisaation ja työmenetelmien sovittaminen työntekijöiden fyysisten ja henkisten kykyjen mukaisiksi;

c) niiden henkilöiden koulutus, tarpeellinen täydennyskoulutus, edellytykset ja motivaatio, joiden tehtävänä on jossakin ominaisuudessa toimia riittävän turvallisuus- ja terveellisyystason saavuttamiseksi;

d) tiedottaminen ja yhteistyö työryhmän ja yrityksen puitteissa sekä kaikilla muilla sopivilla tasoilla aina kansalliseen tasoon asti;

e) työntekijäin ja heidän edustajiensa suojaaminen kaikilta kurinpidollisilta toimenpiteiltä, joihin mahdollisesti ryhdyttäisiin sen vuoksi, että he ovat vilpittömässä mielessä toimineet yleissopimuksen 4 artiklassa mainitun politiikan mukaisesti.

6 artikla

Muotoiltaessa 4 artiklassa mainittua toimintapolitiikkaa on siinä määriteltävä mitkä tehtävät ja

Part II

Principles of National Policy

Article 4

1. Each Member shall, in the light of national conditions and practice, and in consultation with the most representative organisations of employers and workers, formulate, implement and periodically review a coherent national policy on occupational safety, occupational health and working environment.

2. The aim of the policy shall be to prevent accidents and injury to health arising out of, linked with or occurring in the course of work, by minimising, so far as is reasonably practicable, the causes of hazards inherent in the working environment.

Article 5

The policy referred to in Article 4 of this Convention shall take account of the following main spheres of action in so far as they affect occupational safety and health and the working environment:

a) design, testing, choice, substitution, installation, arrangement, use and maintenance of the material elements of work (workplaces, working environment, tools, machinery and equipment, chemical, physical and biological substances and agents, work processes);

b) relationships between the material elements of work and the persons who carry out or supervise the work, and adaptation of machinery, equipment, working time, organisation of work and work processes to the physical and mental capacities of the workers;

c) training, including necessary further training, qualifications and motivations of persons involved, in on capacity or another, in the achievement of adequate levels of safety and health;

d) communication and co-operation at the levels of the working group and the undertaking and at all other appropriate levels up to and including the national level;

e) the protection of workers and their representatives from disciplinary measures as a result of actions properly taken by them in conformity with the policy referred to in Article 4 of this Convention.

Article 6

The formulation of the policy referred to in Article 4 of this Convention shall indicate the

vastuu ovat julkisilla viranomaisilla, työnantajilla, työntekijöillä ja muilla asianosaisilla henkilöillä työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevissa asioissa; tällöin on otettava huomioon kansallisten olosuhteiden ja käytännön lisäksi se, että kunkin ryhmän vastuu on luonteeltaan täydentävä.

7 artikla

Työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevaa tilannetta on tarkasteltava sopivin väliajoin, joko kokonaisuudessaan tai tiettyjen alueiden osalta, pyrkimyksenä saada selville suuret pulmakysymykset, kehittää tehokkaat menetelmät niiden ratkaisemiseksi ja määrittellä toimenpiteiden tärkeysjärjestys ja arvioida niiden tulokset.

III osa

Toiminta kansallisella tavalla

8 artikla

Kunkin jäsenvaltion tulee lainsäädäntöteitse tai käyttäen muuta maan olosuhteiden ja käytännön mukaista menettelyä ja neuvotellen asianomaisten edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin yleissopimuksen 4 artiklan täytäntöönpanemiseksi.

9 artikla

1. Työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevien lakien ja säädösten noudattamista tarkastusjärjestelmällä.

2. Valvontajärjestelmään tulee sisältyä asianmukaiset rangaistusseuraamukset lakien ja säädösten rikkomisesta.

10 artikla

Työnantajille ja työntekijöille on järjestettävä neuvontaa, joka auttaa heitä noudattamaan säädettyjä velvollisuuksia.

11 artikla

Tämän sopimuksen 4 artiklassa mainitun toimintapolitiikan toteuttamiseksi tulee asianomaisen viranomaisen tai viranomaisten huolehtia siitä, että seuraavat toiminnot asteittain toteutetaan:

a) milloin vaaran luonne tai vaara-aste edellyttävät, määrätään ehdot, jotka säätelevät yritysten

respective functions and responsibilities in respect of occupational safety and health and the working environment of public authorities, employers, workers and others, taking account both of the complementary character of such responsibilities and of national conditions and practice.

Article 7

The situation regarding occupational safety and health and working environment shall be reviewed at appropriate intervals, either over-all or in respect of particular areas, with a view to identifying major problems, evolving effective methods for dealing with them and priorities of action, and evaluating results.

Part III

Action at the National Level

Article 8

Each Member shall, by laws or regulations or any other method consistent with national conditions and practice and in consultation with the representative organisations of employers and workers concerned, take such steps as may be necessary to give effect to Article 4 of this Convention.

Article 9

1. The enforcement of laws and regulations concerning occupational safety and health and the working environment shall be secured by an adequate and appropriate system of inspection.

2. The enforcement system shall provide for adequate penalties for violations of the laws and regulations.

Article 10

Measures shall be taken to provide guidance to employers and workers so as to help them to comply with legal obligations.

Article 11

To give to the policy referred to in Article 4 of this Convention, the competent authority or authorities shall ensure that the following functions are progressively carried out:

a) the determination, where the nature and degree of hazards so require, of conditions go-

suunnittelua, rakentamista ja pohjapiirrosta, niiden toiminnan aloittamista, niihin tehtäviä huomattavia muutoksia tai niiden alkuperäisen käytötarkoituksen muuttamista, työssä käytettävien teknisten laitteiden turvallisuutta sekä asianomaisten viranomaisten määrittelemien menettelytapojen soveltamista;

b) määritetään ne työmenetelmät ja aineet ja tekijät, joille alttiiksi saattaminen on kiellettävä, tai sitä on rajoitettava tai sen ehdoksi on asetettava asianomaisen viranomaisen tai viranomaisten lupa tai valvonta; on otettava huomioon samanaikaisesti tapahtuvasta useille aineille tai tekijöille altistumisesta aiheutuvat terveysvaarat;

c) luodaan ja sovelletaan työtapaturmien ja ammattitautien ilmoittamismenettelyä, jonka mukaan ilmoituksen tekee työnantaja ja, jos on asianmukaista, vakuutuslaitos tai muu laitos tai henkilö, jota asia välittömästi koskee, sekä valmistetaan työtapaturmia ja ammattitauteja koskevia vuositilastoja;

d) toimeenpannaan tutkimuksia, milloin työn aikana sattuva tai työhön liittyvä työtapaturma, ammattitauti tai muu terveydellinen vahinko näyttää kuvastavan tilanteen vakavuutta;

e) julkaistaan vuosittain tietoja toimenpiteistä, joihin on ryhdytty yleissopimuksen 4 artiklassa mainitun toimintapolitiikan mukaisesti, ja työtapaturmista, ammattitaudeista ja muista terveydellisistä vahingoista, joita ilmenee työn aikana tai työn yhteydessä;

f) otetaan käytäntöön tai laajennetaan, maan olosuhteet ja mahdollisuudet huomioon ottaen, järjestelmiä, joiden avulla tutkitaan kemiallisten, fysikaalisten ja biologisten tekijöiden mahdollisia haittavaikutuksia työntekijöiden terveyteen.

12 artikla

Maan lainsäädännön ja käytännön mukaisin toimenpitein on huolehdittava siitä, että ne, jotka suunnittelevat, valmistavat, tuovat maahan, hankkivat tai luovuttavat työssä käytettävissä koneita, laitteita tai aineita

a) hankkivat varmuuden, siinä määrin kuin se on käytännössä kohtuullisesti ottaen mahdollista, siitä, etteivät koneet, laitteet ja aineet aiheuta vaaraa niitä asianmukaisesti käyttävien henkilöiden turvallisuudelle ja terveydelle;

b) antavat tietoja koneiden ja laitteiden oikeasta asentamisesta ja käytöstä ja aineiden oikeasta käytöstä, koneisiin ja laitteisiin liittyvistä vaaroista sekä kemiallisten aineiden ja fysikaalisten ja biologisten tekijöiden tai tuotteiden vaarallisista

verning the design, construction and layout of undertakings, the commencement of their operations, major alterations affecting them and changes in their purposes, the safety of technical equipment used at work, as well as the application of procedures defined by the competent authorities;

b) the determination of work processes and of substances and agents the exposure to which is to be prohibited, limited or made subject to authorisation or control by the competent authority or authorities; health hazards due to the simultaneous exposure to several substances or agents shall be taken into consideration;

c) the establishment and application of procedures for the notification of occupational accidents and diseases, by employers and, when appropriate, insurance institutions and others directly concerned, and the production of annual statistics on occupational accidents and diseases;

d) the holding of inquiries, where cases of occupational accidents, occupational diseases or any other injuries to health which arise in the course of or in connection with work appear to reflect situations which are serious;

e) the publication, annually, of information on measures taken in pursuance of the policy referred to in Article 4 of this Convention and on occupational accidents, occupational diseases and other injuries to health which arise in the course of or in connection with work;

f) the introduction or extension of systems, taking into account national conditions and possibilities, to examine chemical, physical and biological agents in respect of the risk to the health of workers.

Article 12

Measures shall be taken, in accordance with national law and practice, with a view to ensuring that those who design, manufacture, import, provide or transfer machinery, equipment or substances for occupational use —

a) satisfy themselves that, so far as is reasonably practicable, the machinery, equipment or substance does not entail dangers for the safety and health of those using it correctly;

b) make available information concerning the correct installation and use of machinery and equipment and the correct use of substances, and information on hazards of machinery and equipment and dangerous properties of chemical

ominaisuuksista ja ohjeita siitä, kuinka tiedossa olevat vaarat ovat vältettävissä;

c) suorittavat tutkimuksia ja tutkimustyötä tai muuten jatkuvasti seuraavat tieteellistä ja teknistä kehitystä voidakseen noudattaa tämän artiklan a) ja b) kohtien velvoituksia.

13 artikla

Työntekijän, joka on keskeyttänyt työskentelynsä tilanteessa, jonka hänellä on kohtuullinen syy uskoa vakavasti vaarantavan henkeään tai terveyttään, tulee maan olosuhteiden ja käytännön mukaan olla suojattu epäasiallisilta seurauksilta.

14 artikla

On ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla edistetään maan olosuhteisiin ja käytäntöön soveltuvalta tavalla työturvallisuus-, työterveys- sekä työympäristöasioiden sisällyttämistä kaikkien tasojen koulutusohjelmiin, myös korkeampaan tekniseen, lääketieteelliseen ja ammatilliseen opetukseen, niin että kaikkien työntekijöiden koulustarve saadaan tyydytetyksi.

15 artikla

1. Tämän yleissopimuksen 4 artiklassa mainitun toimintapolitiikan ja sen soveltamistoimenpiteiden yhtenäistämiseksi tulee kunkin jäsenvaltion, neuvoteltuaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa edustavimpien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa, ryhtyä maan olosuhteiden ja käytännön kannalta sopiviin järjestelyihin, joilla yhteensovitetaan niiden eri viranomaisten ja yhteisöjen toiminta, joiden tehtävänä on panna täytäntöön tämän yleissopimuksen II ja III osa.

2. Milloin olosuhteet sitä edellyttävät ja maaan olosuhteet ja noudatettu käytäntö sen sallivat, mainittuihin järjestelyihin tulee kuulua keskuselimen perustaminen.

IV osa

Toiminta yritystasolla

16 artikla

1. Työnantajien velvollisuus on varmistaa siinä määrin kuin se kohtuudella on mahdollista, että heidän valvontansa alaiset työpaikat, koneet, laitteet ja työmenetelmät ovat turvalliset eivätkä vaaranna työntekijöiden terveyttä.

2. Työnantajien velvollisuus on varmistaa siinä

substances and physical and biological agents or products, as well as instructions on how known hazards are to be avoided;

c) undertake studies and research or otherwise keep abreast of the scientific and technical knowledge necessary to comply with subparagraphs a) and b) of this Article.

Article 13

A worker who has removed himself from a work situation which he has reasonable justification to believe presents an imminent and serious danger to his life or health shall be protected from undue consequences in accordance with national conditions and practice.

Article 14

Measures shall be taken with a view to promoting, in a manner appropriate to national conditions and practice, the inclusion of questions of occupational safety and health and the working environment at all levels of education and training, including higher technical, medical and professional education, in a manner meeting the training needs of all workers.

Article 15

With a view to ensuring the coherence of the policy referred to in Article 4 of this Convention and of measures for its application, each Member shall, after consultation at the earliest possible stage with the most representative organisations of employers and workers, and with other bodies as appropriate to national conditions and practice to ensure the necessary co-ordination between various authorities and bodies called upon to give effect to Parts II and III of this Convention.

2. Whenever circumstances so require and national conditions and practice permit, these arrangements shall include the establishment of a central body.

Part IV

Action at the Level of the Undertaking

Article 16

1. Employers shall be required to ensure that, so far as is reasonably practicable, the workplaces, machinery, equipment and processes under their control are safe and without risk to health.

2. Employers shall be required to ensure that,

määrin kuin se kohtuudella on mahdollista, että heidän valvonnassaan olevat kemialliset, fysikaaliset ja biologiset aineet ja tekijät eivät vaaranna terveyttä silloin kun asianmukaisiin suojatoimenpiteisiin on ryhdytty.

3. Työnantajien velvollisuus on hankkia työntekijöille, mikäli tarpeellista, asianmukainen suoja-asu ja suojavarusteet tapaturmavaarojen tai niiden terveydelle vahingollisten seurausten estämiseksi siinä määrin kuin se kohtuudella on mahdollista.

17 artikla

Milloin kaksi tai useampia yrityksiä toimii samanaikaisesti samalla työpaikalla, niiden tulee olla yhteistyössä sovellettaessa tämän yleissopimuksen määräyksiä.

18 artikla

Työnantajien velvollisuus on huolehtia, milloin se on tarpeen, toimenpiteistä, mukaan lukien riittävät ensiapujärjestelyt, joihin on ryhdyttävä hätätilanteessa ja tapaturman sattuessa.

19 artikla

Yrityksessä on ryhdyttävä järjestelyihin, joiden mukaisesti

a) työntekijät työssään osaltaan auttavat työnantajaa täyttämään hänelle kuuluvat velvoitukset;

b) yrityksen työntekijöiden edustajat toimivat yhteistyössä työnantajan kanssa työturvallisuutta ja -terveyttä koskeissa asioissa;

c) yrityksen työntekijöiden edustajille annetaan riittävästi tietoja toimenpiteistä, joihin työnantaja on ryhtynyt turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi; edustajat voivat kysyä edustavien järjestöjensä mielipidettä saamistaan tiedoista sillä ehdolla, etteivät paljasta liikesalaisuuksia;

d) yrityksen työntekijöille ja heidän edustajilleen annetaan asianmukaista koulutusta työturvallisuutta ja -terveyttä koskevista asioista;

e) yrityksen työntekijät tai heidän edustajansa, ja tapauksesta riippuen, heitä edustavat järjestöt oikeutetaan maan lainsäädännön ja käytännön mukaisesti tutkimaan kaikkia työturvallisuus- ja työterveysnäkökohtia, ja työnantaja tiedustelee heidän kantaansa niihin; tässä tarkoituksessa voidaan käyttää apuna ulkopuolisia teknisiä neuvonantajia jos siitä yhteisesti sovitaan;

f) työntekijä heti ilmoittaa lähimmälle esimiehelleen tilanteen, jonka hänellä on kohtuullinen syy uskoa välittömästi ja vakavasti uhkaavan hen-

so far as is reasonably practicable, the chemical, physical and biological substances and agents under their control are without risk to health when the appropriate of protection are taken.

2. Employers shall be required to provide, where necessary, adequate protective clothing and protective equipment to prevent, so far as is reasonably practicable, risk of accidents or of adverse effects on health.

Article 17

Whenever two or more undertakings engage in activities simultaneously at one workplace, they shall collaborate in applying the requirements of this Convention.

Article 18

Employers shall be required to provide, where necessary, for measures to deal with emergencies and accidents, including adequate first-aid arrangements.

Article 19

There shall be arrangements at the level of the undertaking under which—

a) workers, in the course of performing their work, co-operate in the fulfilment by their employer of the obligations placed upon him;

b) representatives of workers in the undertaking co-operate with the employer in the field of occupational safety and health;

c) representatives of workers in an undertaking are given adequate information on measures taken by the employer to secure occupational safety and health and may consult their representative organisations about such information provided they do not disclose commercial secrets;

d) workers and their representatives in the undertaking are given appropriate training in occupational safety and health;

e) workers or their representatives and, as the case may be, their representative organisations in an undertaking, in accordance with national law and practice, are enabled to enquire into, and are consulted by the employer on, all aspects of occupational safety and health associated with their work; for this purpose technical advisers may, by mutual agreement, be brought in from outside the undertaking;

f) a worker reports forthwith to his immediate supervisor any situation which he has reasonable justification to believe presents an imminent and

keään tai terveyttään; kunnes työnantaja on, tapauksesta riippuen, ryhtynyt tilanteen korjaamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin, hän ei voi vaatia työntekijöitä ryhtymään uudelleen työhön tilanteessa, jossa on yhä olemassa henkeä tai terveyttä välittömästi ja vakavasti uhkaava vaara.

20 artikla

Johdon ja työntekijöiden ja/tai heidän edustajiensa välisellä yhteistyöllä tulee olla keskeinen asema yleissopimuksen 16—19 artiklojen mukaisissa organisaatio- ja muissa toimenpiteissä.

21 artikla

Työturvallisuutta ja työterveyttä koskevat toimenpiteet eivät saa aiheuttaa kustannuksia työntekijöille.

V

Loppumääräykset

22 artikla

Tällä yleissopimuksella ei muuteta mitään aikaisemmin tehtyä työtä koskevaa kansainvälistä yleissopimusta tai suositusta.

23 artikla

Tämän yleissopimuksen virallisista ratifioinneista on rekisteröintiä varten lähetettävä ilmoitus Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle.

24 artikla

1. Tämä yleissopimus sitoo vain niitä Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, joiden ratifiointit pääjohtaja on rekisteröinyt.

2. Yleissopimus tulee voimaan 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifiointit.

3. Sen jälkeen tämä yleissopimus tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sen ratifiointi on rekisteröity.

25 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona sopimus ensiksi tuli voimaan, sanoa sen irti kirjelmällä, joka lähetetään Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröitäväksi. Irtisano-

serious danger to his life or health; until the employer has taken remedial action, if necessary, the employer cannot require workers to return to a work situation where is continuing imminent and serious danger to life or health.

Article 20

Co-operation between management and workers and/or their representatives within the undertaking shall be an essential element of organisational and other measures taken in pursuance of Articles 16 to 19 of this Convention.

Article 21

Occupational safety and health measures shall not involve any expenditure for the workers.

Part V

Final Provisions

Article 22

This Convention does not revise any international labour Conventions or Recommendations.

Article 23

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Office for registration.

Article 24

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

Article 25

1. A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour

minen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä momentissa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä tässä artiklassa määrättyä irtisanomisoikeutta, on sidottu sopimukseen uudeksi kymmenvuotiskaudeksi ja voi sen jälkeen sanoa irti sopimuksen kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä tässä artiklassa määrätyn ehdoin.

26 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön kaikille jäsenvaltioille tieto kaikista järjestön jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltioille toisen hänelle ilmoitetun ratifioinnin rekisteröimisestä pääjohtajan tulee kiinnittää järjestön jäsenvaltioiden huomio yleissopimuksen voimaantulopäivään.

27 artikla

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava kaikista edellisten artiklojen mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista ja irtisanomisista Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

28 artikla

Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeelliseksi, annettava yleiselle konferenssille tämän yleissopimuksen soveltamista koskeva selostus sekä tutkittava onko aihetta ottaa konferenssin työjärjestykseen kysymys sopimuksen täydellisestä tai osittaisesta muuttamisesta.

29 artikla

1. Mikäli konferenssi hyväksyy uuden yleissopimuksen, joka kokonaan tai osittain muuttaa tämän yleissopimuksen, eikä uusi yleissopimus määrää toisin, niin

Office for registration, such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

Article 26

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

Article 27

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

Article 28

At such times as it may consider necessary the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

Article 29

1. Should the Conference adopt a new Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides—

a) kun jäsenvaltio ratifioi uuden muutetun yleissopimuksen, aiheutuu tästä välittömästi *ipso jure* tämän yleissopimuksen irtisanominen 25 artiklan määräyksistä riippumatta uuden muutetun yleissopimuksen tullessa voimaan;

b) uuden muutetun yleissopimuksen tultua voimaan eivät jäsenvaltiot enää voi ratifioida tätä yleissopimusta.

2. Tämä yleissopimus jää kuitenkin voimaan nykyisen muotoisena ja sisältöisenä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat sen ratifioineet mutta eivät ole ratifioineet muutettua yleissopimusta.

30 artikla

Tämän yleissopimuksen englannin- ja ranskan-kieliset tekstit ovat kumpikin yhtä todistusvoimaiset.

a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall *ipso jure* involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 25 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those Members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

Article 30

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

(Suomennos)

**Suositus (n:o 164), joka koskee
työturvallisuutta ja -terveyttä sekä
työympäristöä, 1981**

**Recommendation (No. 164) concerning
Occupational Safety and Health and
the Working Environment, 1981**

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsutsumana Genevessä 3 päivänä kesäkuuta 1981 67. istuntokautensa,

päätettyään hyväksyä eräitä työntekijäin turvallisuutta, terveysoloja ja työympäristöä koskevia ehdotuksia, mikä asia on kuudentena kohtana istuntokauden työjärjestyksessä, ja

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan suosituksen muotoon täydentämään työturvallisuutta ja -terveyttä koskevaa yleissopimusta, 1981,

hyväksyy tänä 22 päivänä kesäkuuta 1981 seuraavan suosituksen, jonka nimenä on työturvallisuutta ja -terveyttä koskeva suositus, 1981:

I. Soveltamisala ja määritelmät

1. (1) Työturvallisuutta ja -terveyttä koskevan yleissopimuksen, 1981, (jota jäljempänä nimitetään yleissopimukseksi) ja tämän suosituksen määräyksiä tulisi soveltaa siinä laajuudessa kuin on mahdollista kaikkiin taloudellisen toiminnan aloihin ja kaikkiin työntekijäryhmiin.

(2) Tulisi ryhtyä tarpeellisiin ja käytännössä mahdollisiin toimenpiteisiin, että varmistettaisiin itsenäisille yrittäjille yleissopimuksessa ja tässä suosituksessa määrättyä suojelua vastaava suojelu.

2. Tässä suosituksessa tarkoittaa

a) käsite "taloudellisen toiminnan alat" kaikkia aloja, myös julkista sektoria, joilla on toisen palveluksessa olevia henkilöitä työssä;

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Sixty-seventh Session on 3 June 1981, and

Having decided upon adoption of certain proposals with regard to safety and the working environment, which is the sixth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals take the form of a Recommendation supplementing the Occupational Safety and Health Convention, 1981,

adopts this twenty-second day of June of the year one thousand nine hundred and eighty-one the following Recommendation, which may be cited as the Occupational Safety and Health Recommendation, 1981:

I. Scope and Definitions

1. 1) To the greatest extent possible, the provisions of the Occupational Safety and Health Convention, 1981 (hereinafter referred to as "the Convention") and of this Recommendation should be applied to all branches of economic activity and on all categories of workers.

2) Provision should be made for such measures as may be necessary and practicable to give self-employed persons protection analogous to that provided for in the Convention and in this Recommendation.

2. For the purpose of this Recommendation—

a) the term "branches of economic activity" covers all branches in which workers are employed, including the public service;

b) käsite "työntekijät" kaikkia toisen palveluksessa olevia henkilöitä, myös julkisen sektorin työntekijöitä;

c) käsite "työpaikka" kaikkia paikkoja, joissa työntekijät työnsä vuoksi joutuvat oleskelemaan tai joihin he joutuvat menemään ja jotka ovat työnantajan välittömässä tai välillisessä valvonnassa;

d) käsite "säädökset" kaikkia määräyksiä, jotka asianomainen viranomainen tai viranomaiset ovat vahvistaneet;

e) käsite "terveys" työn yhteydessä ei vain sairauden tai vamman puuttumista vaan myös muita fyysisiä ja henkisiä terveyteen vaikuttavia tekijöitä, jotka liittyvät suoraan työpaikan turvallisuuteen ja terveysoloihin.

b) the term "workers" covers all employed persons, including public employees;

c) the term "workplace" covers all places where workers need to be or to go by reason of their work and which are under the direct or indirect control of the employer;

d) the term "regulations" covers all provisions given force of law by the competent authority or authorities;

e) the term "health", in relation to work, indicates not merely the absence of disease or infirmity; it also includes the physical and mental elements affecting health which are directly related to safety and hygiene at work.

II. Tekniset toiminnanalat

3. Ottaen huomioon taloudellisen toiminnan alojen ja työtehtävien erilaisuuden sekä periaatteen, jonka mukaan vaarat on ensisijaisesti poistettava niiden alkulähteellä, olisi ryhdyttävä yleissopimuksen 4 artiklassa mainitun toimintapolitiikan mukaisesti toimenpiteisiin varsinkin seuraavilla aloilla:

a) työpaikkojen ja niiden tulo- ja poistumistien suunnittelu, sijoittelu, rakenteelliset ominaisuudet, asentaminen, kunnossapito, korjaus ja niihin tehtävät muutokset;

b) työpaikkojen valaistus, tuuletus, järjestys ja puhtaus;

c) työpaikkojen lämpötila, kosteus ja ilman kierto;

d) vaaran mahdollisuuden sisältävien koneiden ja laitteiden suunnittelu, rakentaminen, käyttö, kunnossapito, testaaminen ja tarkastus ja, jos on asianmukaista, niiden hyväksyminen ja luovutus;

e) työolosuhteista johtuvan, terveydelle vahingollisen fyysisen tai henkisen paineen ehkäiseminen;

f) taakkojen ja tarveaineiden käsittely, pinominen ja varastointi käsin tai koneellisesti;

g) sähkön käyttö;

h) vaarallisten aineiden ja tekijöiden valmistus, pakkaus, merkintä, kuljetus, varastointi ja käyttö, niiden jätteiden ja jäämien hävittäminen ja, jos on asianmukaista, niiden korvaaminen muilla aineilla tai tekijöillä, jotka ovat vaarattomia tai eivät ole yhtä vaarallisia;

i) säteilysuojaus;

j) melusta tai tärinästä johtuvien terveydellis-

II. Technical Fields of Action

3. As appropriate for different branches of economic activity and different types of work and taking into account the principle of giving priority to eliminating hazards at their source, measures should be taken in pursuance of the policy referred to in Article 4 of the Convention, in particular in the following fields:

a) design, siting, structural features, installation, maintenance, repair and alteration of workplaces and means of access thereto and egress therefrom;

b) lighting, ventilation, order and cleanliness of workplaces;

c) temperature, humidity and movement of air in the workplace;

d) design, construction, use, maintenance, testing and inspection of machinery and equipment liable to present hazards and, as appropriate, their approval and transfer;

e) prevention of harmful physical or mental stress due to conditions of work;

f) handling, stacking and storage of loads and materials, manually or mechanically;

g) use of electricity;

h) manufacture, packing, labelling, transport, storage and use of dangerous substances and agents, disposal of their wastes and residues, and, as appropriate, their replacement by other substances or agents which are not dangerous or which are less dangerous;

i) radiation protection;

j) prevention and control of, and protection

ten vaarojen torjuminen, niiden pitäminen määrätyissä rajoissa ja niiltä suojaaminen;

k) työpaikkojen ilmapiirin ja muiden ympäristötekijöiden tarkkailu;

l) korkeasta tai matalasta ilmanpaineesta aiheutuvien vaarojen torjuminen ja niiden pitäminen määrätyissä rajoissa;

m) tulipalojen ja räjähdysten ehkäiseminen ja toimenpiteet, joihin on ryhdyttävä tulipalon tai räjähdyksen sattuessa;

n) henkilökohtaisten suojalaitteiden ja -vaatteiden suunnittelu, valmistus, hankinta, käyttö, kunnossapito ja testaaminen;

o) saniteettilaitteet, peseytymistilat, pukuhuoneet, juomaveden saanti ja muut työturvallisuuteen ja -terveyteen liittyvät huoltojärjestelyt;

p) ensiapu;

q) toimintasuunnitelmien laatiminen hätätilanteen varalta;

r) työntekijöiden terveyden tarkkailu.

against, occupational hazards due to noise and vibration;

k) control of the atmosphere and other ambient factors of workplaces;

l) prevention and control of hazards due to high and low barometric pressures;

m) prevention of fires and explosions and measures to be taken in case of fire or explosion;

n) design, manufacture, supply, use, maintenance and testing of personal protective equipment and protective clothing;

o) sanitary installations, washing facilities, facilities for changing and storing clothes, supply of drinking water, and any other welfare facilities connected with occupational safety and health;

p) first-aid treatment;

q) establishment of emergency plans;

r) supervision of the health of workers.

III. Toiminta kansallisella tasolla

4. Toteuttaakseen yleissopimuksen 4 artiklassa mainitun toimintapolitiikan ja ottaen huomioon edellä 3 kohdassa luettellut tekniset toiminnat alan asianomaisen viranomaisen tai viranomaisten tulisi

a) julkaista tai hyväksyä työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevia säädöksiä, ohjekokoelmia tai muita asianmukaisia määräyksiä ja ottaa tällöin huomioon turvallisuuden ja terveyden ja toisaalta työajan ja lepotaukojen välinen yhteys;

b) aika ajoin tarkistaa työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevat lainsäädökset sekä edellä a) alakohdan mukaisesti julkaistut tai hyväksytyt määräykset ja tutkia niitä tieteessä ja teknologiassa saatujen kokemusten ja tapahtuneen edistyksen näkökulmasta;

c) suorittaa tai edistää tutkimuksia ja tutkimustyötä, jolla pyritään tunnistamaan vaarat ja löytämään tehokkaat keinot niiden torjumiseksi;

d) antaa sopivalla tavalla tietoja ja neuvoja työnantajille ja työntekijöille ja edistää tai helpottaa yhteistyötä heidän sekä heidän järjestöjensä välillä, että voitaisiin poistaa vaarat tai vähentää niitä siinä määrin kuin se on käytännössä mahdollista. Jos on asianmukaista, olisi järjestettävä siirtotyöläisille erityinen koulutusohjelma, jossa opetus tapahtuu heidän äidinkielellään;

III. Action at the National Level

4. With a view to giving effect to the policy referred to in Article 4 of the Convention, and taking account of the technical fields of action listed in Paragraph 3 of this Recommendation, the competent authority or authorities in each country should—

a) issue or approve regulations, codes of practice or other suitable provisions on occupational safety and health and the working environment, account being taken of the links existing between safety and health, on the one hand, and hours of work and rest breaks, on the other;

b) from time to time review legislative enactments concerning occupational safety and health and working environment, and provisions issued or approved in pursuance of clause a) of this Paragraph, in the light of experience and advances in science and technology;

c) undertake or promote studies and research to identify hazards and find means of overcoming them;

d) provide information and advice, in an appropriate manner, to employers and workers and promote or facilitate co-operation between them and their organisations, with a view to eliminating hazards or reducing them as far as practicable; where appropriate, a special training programme for migrant workers in their mother tongue should be provided;

e) suunnitella erityisiä toimenpiteitä suuronnettomuuksien estämiseksi ja yhteensovittaa ja yhtenäistää eri tasoilla suoritettavat toimenpiteet, erityisesti teollisuusalueilla, joille on keskittynyt yrityksiä, joiden toimintaan sisältyy suuria potentiaalisia vaaroja työntekijöille ja ympäristössä asuvalle väestölle;

f) varmistaa hyvä yhteydenpito Kansainvälisen työjärjestön puitteissa perustettuun kansainväliseen työturvallisuus- ja terveysvaarojen varoitussjärjestelmään;

g) huolehtia tarkoituksenmukaisista vammaisia työntekijöitä koskevista toimenpiteistä.

5. Yleissopimuksen 9 artiklan 1 momentissa määrättyä tarkastussjärjestelmässä olisi pidettävä ohjeena ammattientarkastussopimuksen, 1974, ja ammattientarkastussopimuksen (maatalous), 1969, määräyksiä tuottamatta haittaa niille velvoituksille, joita on nämä sopimukset ratifioineilla jäsenvaltioilla.

6. Milloin on asianmukaista, tulisi asianomaisen viranomaisen tai viranomaisten neuvotellen asianomaisten edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen kanssa edistää työoloja koskevissa asioissa yleissopimuksen 4 artiklassa mainitun politiikan mukaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä.

7. Yleissopimuksen 15 artiklassa mainittujen järjestelyjen päätarkoituksena tulisi olla

a) panna täytäntöön yleissopimuksen 4 ja 7 artiklojen määräykset;

b) yhteensovittaa niiden tehtävien hoito, jotka kuuluvat asianomaiselle viranomaiselle tai viranomaisille yleissopimuksen 11 artiklan ja tämän suosituksen 4 kohdan mukaisesti;

c) yhteensovittaa työturvallisuus-, -terveys- ja työympäristöasioissa kansallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla tapahtuva toiminta, jota harjoittavat julkiset viranomaiset, työnantajat ja heidän järjestönsä, työntekijöiden järjestöt ja edustajat sekä muut yhteisöt ja henkilöt, joita asia koskee;

d) edistää mielipiteiden, tietojen ja kokemusten vaihtoa kansallisella tasolla tai yksittäisen elinkeinon tai taloudellisen toiminnanalan puitteissa.

8. Olisi aikaansaataava läheinen yhteistyö julkisten viranomaisten ja edustavien työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä muiden yhteisöjen, joita asia koskee, välille, kun muotoillaan ja toteutetaan yleissopimuksen 4 artiklassa mainittua toimintapolitiikkaa.

9. Yleissopimuksen 7 artiklassa mainitun uu-

e) provide specific measures to prevent catastrophes, and co-ordinate and make coherent the actions to be taken at different levels, particularly in industrial zones where undertakings with high potential risks for workers and the surrounding population are situated;

f) secure good liaison with the International Occupational Safety and Health Hazard Alert System set up within the framework of the International Labour Organisation;

g) provide appropriate measures for handicapped workers.

5. The system of inspection provided for in paragraph 1 of Article 9 of the Convention should be guided by the provisions of the Labour Inspection Convention, 1947, and the Labour Inspection (Agriculture) Convention, 1969, without prejudice to the obligations thereunder of Members which have ratified these instruments.

6. As appropriate, the competent authority or authorities should, in consultation with the representative organisations of employers and workers concerned, promote measures in the field of conditions of work consistent with the policy referred to in Article 4 of the Convention.

7. The main purposes of the arrangements referred to in Article 15 of the Convention should be to—

a) implement the requirements of Article 4 and 7 of the Convention;

b) co-ordinate the exercise of the functions assigned to the competent authority or authorities in pursuance of Article 11 of the Convention and Paragraph 4 of this Recommendation;

c) co-ordinate activities in the field of occupational safety and health and the working environment which are exercised nationally, regionally or locally, by public authorities, by employers and their organisations, by workers' organisations and representatives, and by other persons or bodies concerned;

d) promote exchanges of views, information and experience at the national level, at the level of an industry or that of a branch of economic activity.

8. There should be close co-operation between public authorities and representative employers' and workers' organisations, as well as other bodies concerned in measures for the formulation and application of the policy referred to in Article 4 of the Convention.

9. The review referred to in Article 7 of the

delleentarkastamisen tulisi kohdistua erityisesti suurimmassa vaarassa olevien työntekijöiden, esimerkiksi vammaisten työntekijöiden, olosuhteisiin.

IV. Toiminta yritystasolla

10. Työnantajien velvollisuuksiin yleissopimuksen 16 artiklassa määrätyn päämäärän saavuttamiseksi saattaisi kuulua, huomioon ottaen taloudellisen toiminnan alojen ja työtehtävien erilaisuuden,

a) järjestää ja pitää kunnossa sellaiset työpaikat, koneet ja laitteet ja käyttää sellaisia työmenetelmiä, jotka ovat niin turvallisia ja vaarattomia työntekijöiden terveydelle kuin on kohtuudella mahdollista;

b) antaa tarvittavat ohjeet ja koulutus huomioon ottaen eri työntekijäryhmien tehtävät ja kyvyt;

c) varmistaa, että valvotaan riittävästi työsuorituksia, työskentelytapoja sekä työturvallisuus- ja työterveystoimenpiteiden soveltamista;

d) suorittaa organisaatiota koskevia järjestelyjä työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevissa asioissa ja sovittaa järjestelyt yrityksen kokoa ja sen toimintaa vastaaviksi;

e) aiheuttamatta kustannuksia työntekijöille hankkia heille asianmukaiset henkilökohtaiset suojavaatteet ja -välineet, joita kohtuudella voidaan vaatia, silloin kun vaaroja ei voida muulla tavoin torjua tai pitää hallinnassa;

f) varmistaa, ettei työn organisaatio, erityisesti työaika ja lepotaukoja koskeva, vaikuta vahingollisesti työturvallisuuteen ja -terveyteen;

g) ryhtyä kaikkiin kohtuuden rajoissa mahdollisiin toimenpiteisiin liiallisen fyysisen ja henkisen rasituksen välttämiseksi;

h) suorittaa tutkimuksia ja tutkimustyötä tai seurata muuten jatkuvasti tieteellistä ja teknistä kehitystä, jonka tunteminen on välttämätön edellä olevien kohtien noudattamiseksi.

11. Milloin kaksi tai useampia yrityksiä toimii samanaikaisesti samalla työpaikalla, niiden tulisi olla yhteistyössä sovellettaessa työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevia määräyksiä, edellyttäen ettei yhteistyö kuitenkaan saa vaikuttaa haitallisesti kunkin yrityksen vastuuseen omien työntekijöidensä terveydestä ja turvallisuudesta. Jos katsotaan asianmukaiseksi, tulisi asianomaisen viranomaisen tai viranomaisten määrätät yleiset menettelytavat tällaiselle yhteistyölle.

Convention should cover in particular the situation of the most vulnerable workers, for example, the handicapped.

IV. Action at the Level of the Undertaking

10. The obligations placed upon employers with a view to achieving the objective set forth in Article 16 of the Convention might include, as appropriate for different branches of economic activity and different types of work, the following:

a) to provide and maintain workplaces, machinery and equipment, and use work methods, which are as safe and without risk to health as is reasonably practicable;

b) to give necessary instructions and training, taking account of the functions and capacities of different categories of workers;

c) to provide adequate supervision of work, of work practices and of application and use of occupational safety and health measures;

d) to institute organisational arrangements regarding occupational safety and health and the working environment adapted to the size of the undertaking and nature of its activities;

e) to provide, without any cost to the worker, adequate personal protective clothing and equipment which are reasonably necessary when hazards cannot be otherwise prevented or controlled;

f) to ensure that work organisation, particularly with respect to hours of work and rest breaks, does not adversely affect occupational safety and health;

g) to take all reasonably practicable measures with a view to eliminating physical and mental fatigue;

h) to undertake studies and research or otherwise keep abreast of the scientific and technical knowledge necessary to comply with the foregoing clauses.

11. Whenever two or more undertakings engage in activities simultaneously at one workplace, they should collaborate in applying the provisions regarding occupational safety and health and the working environment, without prejudice to the responsibility of each undertaking for the health and safety of its employees. In appropriate cases, the competent authority or authorities should prescribe general procedures for this collaboration.

12. (1) Yleissopimuksen 20 artiklassa mainittuihin yhteistyötä helpottaviin toimenpiteisiin tulisi kuulua, milloin on asianmukaista ja tarpeellista, työntekijäin turvallisuusvaltuutettujen nimittäminen, työntekijäin työturvallisuus- ja työterveystoimikuntien, ja/tai yhteisten työturvallisuus- ja työterveystoimikuntien asettaminen kansallisen käytännön mukaisesti; yhteisissä työturvallisuus- ja työterveystoimikunnissa työntekijöillä tulisi olla ainakin yhtä suuri edustus kuin työnantajalla.

(2) Työntekijöiden turvallisuusvaltuutettujen, työntekijöiden turvallisuus- ja terveystoimikuntien ja yhteisten turvallisuus- ja terveystoimikuntien tai, mikäli on asianmukaista, muiden työntekijäin edustajien

a) tulisi saada riittävästi tietoja turvallisuus- ja terveysasioista, tulisi voida tutkia turvallisuuteen ja terveyteen vaikuttavia tekijöitä, ja heitä olisi rohkaistava ehdottamaan toimenpiteitä näissä asioissa;

b) mielipidettä olisi kysyttävä, kun suunnitellaan huomattavia työturvallisuus- ja terveystoimenpiteitä tai ennen kuin niihin ryhdytään, ja heidän olisi koetettava saada työntekijät kannattamaan ko. toimenpiteitä;

c) mielipidettä olisi kysyttävä, kun suunnitellaan sellaisia muutoksia työmenetelmiin, työn sisältöön tai työn organisaatioon, jotka saattavat vaikuttaa työntekijöiden turvallisuuteen tai terveyteen;

d) tulisi olla suojatut erottamiselta ja muilta heitä vahingoittavilta toimenpiteiltä, silloin kun he hoitavat työturvallisuus- ja työterveystehtäviään työntekijäin edustajina tai turvallisuus- ja terveystoimikuntien jäseninä;

e) tulisi voida osallistua yrityksessä päätöksentekoprosessiin turvallisuutta ja terveyttä koskevista asioista;

f) tulisi päästä kaikkiin paikkoihin työpaikalla ja voida keskustella työntekijöiden kanssa turvallisuus- ja terveysasioista työaikana työpaikalla;

g) tulisi voida ottaa yhteys ammattientarkastajiin;

h) tulisi voida osallistua yrityksessä neuvotteluihin, joissa käsitellään työturvallisuus- ja terveysasioita;

i) tulisi saada kohtuullisesti aikaa palkallisen työajan puitteissa turvallisuutta ja terveyttä koskevien tehtäviensä hoitamiseen ja näihin liittyvän koulutuksen hankkimiseen;

12. 1) The measures taken to facilitate the co-operation referred to in Article 20 of the Convention should include, where appropriate and necessary, the appointment, in accordance with national practice, of workers' safety delegates, of workers' safety and health committees, and/or of joint safety and health committees; in joint safety and health committees workers should have at least equal representation with employers' representatives.

2) Workers' safety delegates workers' safety and health committees, and joint safety and health committees or, as appropriate, other workers' representatives should—

a) be given adequate information on safety and health matters, enabled to examine factors affecting safety and health, and encouraged to propose measures on the subject;

b) be consulted when major new safety and health measures are envisaged and before they are carried out, and seek to obtain the support of the workers for such measures;

c) be consulted in planning alterations of work processes, work content or organisation of work, which may have safety or health implications for the workers;

d) be given protection from dismissal and other measures prejudicial to them while exercising their functions in the field of occupational safety and health as workers' representatives or as members of safety and health committees;

e) be able to contribute to the decision-making process at the level of the undertaking regarding matters of safety and health;

f) have access to all parts of the workplace and be able to communicate with the workers on safety and health matters during working hours at the workplace;

g) be free to contact labour inspectors;

h) be able to contribute to negotiations in the undertaking on occupational safety and health matters;

i) have reasonable time during paid working hours to exercise their safety and health functions and to receive training related to these functions;

j) tulisi voida käyttää asiantuntijoita saadakseen neuvoja turvallisuutta ja terveyttä koskevista erityiskysymyksissä.

13. Milloin yrityksen toiminta vaatii ja sen kokoa ajatellen se on käytännössä mahdollista, olisi huolehdittava siitä, että

a) perustetaan työterveysosasto ja työturvallisuusosasto yritykseen joko yksin sitä varten tai yhteisesti useampia yrityksiä varten tai sovitaan jonkin ulkopuolisen elimen kanssa näiden palvelujen hoitamisesta;

b) käytetään asiantuntijoita tarvittaessa neuvoja turvallisuutta ja terveyttä koskevista erityiskysymyksissä tai valvottaessa toimenpiteitä, joihin on ryhdytty kysymysten ratkaisemiseksi.

14. Milloin yrityksen toiminta antaa aiheutta, työnantaja olisi velvoitettava kirjallisesti esittämään työturvallisuus- ja työterveysasioita koskevat toimintaperiaatteensa ja toimenpiteensä sekä niiden mukaan määräytyvät eri vastuualueet; tästä olisi tiedotettava työntekijöille käyttämällä kieltä, jota he vaikeuksitta ymmärtävät, tai muuta helposti ymmärrettävää tiedotustapaa.

15. (1) Työnantajat olisi velvoitettava säännöllisesti varmistamaan työturvallisuus- ja terveysnormien noudattamisesta esimerkiksi työympäristön tarkkailulla sekä toimeenpanemaan aika ajoin järjestelmällisiä turvallisuustarkastuksia.

(2) Työnantajat olisi velvoitettava pitämään kirjaa sellaisista työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskevista tiedoista, jotka asianomainen viranomainen tai viranomaiset katsovat välttämättömiksi. Kirjaa voitaisiin pitää kaikista ilmoitusvelvollisuuden alaisista työtapa-turmista ja terveydelle aiheutuvista vahingoista, joita sattuu työn aikana tai sen yhteydessä, lainsäädännön nojalla myönnettyistä luvista ja poikkeuksista ja niiden myöntämisen mahdollisesti liitetystä ehdoista, yrityksen työntekijöiden terveystarkkailuun liittyvistä todistuksista ja tietyille aineille ja tekijöille altistumista koskevista tiedoista.

16. Yleissopimuksen 19 artiklassa määrätyillä järjestelyillä olisi pyrittävä varmistamaan että työntekijät

a) huolehtivat asiallisesti omasta turvallisuudesta ja muiden henkilöiden turvallisuudesta, joille heidän toimistaan tai laiminlyönneistään saattaa koitua vahingollisia seurauksia;

b) noudattavat omaa ja toisten turvallisuutta ja terveyttä koskevia ohjeita sekä turvallisuus- ja terveysasioissa määrättyjä menettelytapoja;

j) have recourse to specialists to advise on particular safety and health problems.

13. As necessary in regard to the activities of the undertaking and practicable in regard to its size, provision should be made for—

a) the availability of an occupational health service and a safety service, within the undertaking, jointly with other undertakings, or under arrangements with an outside body;

b) recourse to specialists to advise on particular occupational safety or health problems or supervise the application of measures to meet them.

14. Employers should, where the nature of the operations in their undertakings warrants it, be required to set out in writing their policy and arrangements in the field of occupational safety and health, and the various responsibilities exercised under these arrangements, and to bring this information to the notice of every worker, in a language or medium the worker readily understands.

15. 1) Employers should be required to verify the implementation of applicable standards on occupational safety and health regularly, for instance by environment monitoring, and to undertake systematic safety audits from time to time.

2) Employers should be required to keep such records relevant to occupational safety and health and the working environment as are considered necessary by the competent authority or authorities; these might include records of all notifiable occupational accidents and injuries to health which arise in the course of or in connection with work, records of authorisations and exemptions under laws or regulations in the field and any conditions to which they may be subject, certificates relating to supervision of the health of workers in the undertaking, and data concerning exposure to specified substances and agents.

16. The arrangements provided for in Article 19 of the Convention should aim at ensuring that workers—

a) take reasonable care for their own safety and that of persons who be affected by their acts or omissions at work;

b) comply with instructions given for their own safety and health and those of others and with safety and health procedures;

c) käyttävät turvalaitteita ja suojavälineitä oikealla tavalla eivätkä saata niitä epäkuntoon;

d) heti ilmoittavat lähimmälle esimiehelleen tilanteen, jonka heidän on syytä uskoa sisältävän vaaratilanteen, jota he eivät voi itse korjata;

e) ilmoittavat kaikki työaikana tai työn yhteydessä sattuneet tapaturmat tai terveydelle koituneet vahingot.

17. Työntekijälle ei saisi koitua haittaa siitä, että hän vilpittömässä mielessä on esittänyt valituksen tapauksessa, jossa hänen mielestään oli rikottu lainsäädöksiä tai jossa hänen mielestään työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskeissa työnantajan toimenpiteissä oli ollut vakavia puutteita.

V. Subde aikaisemmin hyväksytyihin kansainvälisiin, työtä koskeviin yleissopimuksiin ja suosituksiin

18. Tällä suosituksella ei muuteta mitään aikaisemmin hyväksytyä kansainvälistä, työtä koskevaa suositusta.

19. (1) Yleissopimuksen 4 artiklassa mainittua toimintapolitiikkaa suunnitellessaan ja soveltaessaan jäsenvaltioiden tulisi nojautua oheisessa liitteessä lueteltuihin kansainvälisiin työtä koskeviin sopimuksiin, mistä ei kuitenkaan saa seurata haittaa niiden yleissopimusten velvoitusten täyttämiseksi, jotka ne ovat ratifioineet.

(2) Kansainvälinen työkonferenssi voi muuttaa liitettä kahden kolmasosan enemmistöllä hyväksytyllä päätöksellä, jos tulevaisuudessa hyväksytään tai muutetaan jokin työturvallisuutta ja -terveyttä sekä työympäristöä koskeva yleissopimus tai suositus.

c) use safety devices and protective equipment correctly and do not render them inoperative;

d) report forthwith to their immediate supervisor any situation which they have reason to believe could present a hazard and which they cannot themselves correct;

e) report any accident or injury to health which arises in the course of or in connection with work.

17. No measures prejudicial to a worker should be taken by reference to the fact that, in good faith, he complained of what he considered to be a breach of statutory requirements or a serious inadequacy in the measures taken by the employer in respect of occupational safety and health and the working environment.

V. Relations to Existing International Labour Conventions and Recommendations

18. This Recommendation does not revise any international labour Recommendation.

19. 1) In the development and application of the policy referred to in Article 4 of the Convention and without prejudice to their obligations under Conventions they have ratified, Members should refer to the international labour Conventions and Recommendations listed in the Appendix.

2) The Appendix may be modified by the International Labour Conference, by a two-thirds majority, in connection with the future adoption or revision of any Convention or Recommendation in the field of safety and health and the working environment.

LIITE

Luettelo turvallisuutta, terveysoloja sekä työympäristöä koskevista asiakirjoista, jotka Kansainvälinen työkonferenssi on hyväksynyt vuoden 1919 jälkeen

Vuosi	Sopimus	Suositus
1921	13. Lyijynvalkoinen (Maalaustyöt)	
1929	27. Painon merkitseminen (Aluksilla kuljetettavat kollit)	
1937	62. Turvallisuusmääräykset (Rakennusteollisuus)	53. Turvallisuusmääräykset (Rakennusteollisuus)
1946	73. Lääkärintarkastukset (Merenkulijat)	79. Nuorten henkilöiden lääkärintarkastukset
	77. Nuorten henkilöiden lääkärintarkastukset (Teollisuus)	
	78. Nuorten henkilöiden lääkärintarkastukset (Ei-teolliset alat)	
1947	81. Ammattientarkastus	81. Ammattientarkastus 82. Ammattientarkastus (Kaivos- ja kuljetusyritykset)
1949	92. Laivaväen asunnot (Muutettu)	
1953		97. Työntekijöiden terveydensuojelu
1958		105. Alusten lääkekaapit 106. Lääkärineuvonta merellä 112. Työterveyshuolto 114. Säteilysuojaus
1959	103. Lääkärintarkastukset (Kalastajat)	118. Koneiden varustaminen suojalaitteilla
1960	115. Säteilysuojaus	120. Terveysolot (Kauppa ja toimistot) 121. Työvammaetuudet
1963	119. Koneiden varustaminen suojalaitteilla	121. Työvammaetuudet
1964	120. Terveysolot (Kauppa ja toimistot)	
1965	121. Työvammaetuudet	
1965	124. Nuorten henkilöiden lääkärintarkastukset (maanpinnanalaiset työt)	
1967	127. Taakan enimmäispaino	128. Taakan enimmäispaino
1969	129. Ammattientarkastus (Maatalous)	133. Ammattientarkastus (Maatalous)
1970	133. Laivaväen asunnot (Täydentävät määräykset)	140. Laivaväen asunnot (Ilmastointi)
	134. Tapaturmien torjunta (Merenkulijat)	141. Laivaväen asunnot (Meluntorjunta) 142. Tapaturmien torjunta (Merenkulijat)
1971	136. Bentseeni	144. Bentseeni
1974	139. Työperäinen syöpä	147. Työperäinen syöpä
1977	148. Työympäristö (Ilman epäpuhtaudet, melu ja värinä)	156. Työympäristö (Ilman epäpuhtaudet, melu ja värinä)
1979	157. Työturvallisuus ja -terveys (Satamatyö)	160. Työturvallisuus ja -terveys (Satamatyö)

APPENDIX

List of instruments concerning occupational safety and health and the working environment adopted by The International Labour Conference since 1919

Year	Convention	Recommendation
1921	13. White Lead (Painting)	
1929	27. Marking of Weight (Packages transported by resells)	
1937	62. Safety Provisions (Building)	53. Safety Provisions (Building)
1946	73. Medical Examinations (Seafarers)	79. Medical Examination of Young Persons
	77. Medical Examination of Young Persons (Industri)	
	78. Medical Examination of Young Persons (Non-industrial Occupations)	
1947	81. Labour Inspection	81. Labour Inspection 82. Labour Inspection (Mining and Transport)
1949	92. Accommodation of Crews (Revised)	
1953		97. Protection of Workers' Health
1958		105. Ships' Medicine Chests 106. Medical Advice at Sea
1959	113. Medical Examination (Fishermen)	112. Occupational Health Services
1960	115. Radiation Protection	114. Radiation Protection
1963	119. Guarding of Machinery	118. Guarding of Machinery
1964	120. Hygiene (Commerce and Offices)	120. Hygiene (Commerce and Offices)
	121. Employment Injure Benefits	121. Employment Injure Benefits
1965	124. Medical Examination of Young Persons (Underground Work)	
1967	127. Maximum Weight	128. Maximum Weight
1969	129. Labour Inspection (Agriculture)	133. Labour Inspection (Agriculture)
1970	133. Accommodation of Crews (Supplementary Provisions)	140. Crew Accommodation (Air Conditioning)
	134. Prevention of Accidents (Seafarers)	141. Crew Accommodation (Noise Control) 142. Prevention of Accidents (Seafarers)
1971	136. Benzene	144. Benzene
1974	139. Occupational Cancer	147. Occupational Cancer
1977	148. Working Environment (Air Pollution, Noise and Vibration)	156. Working Environment (Air Pollution, Noise and Vibration)
1979	152. Occupational Safety and Health (Dock Work)	160. Occupational Safety and Health (Dock Work)

